

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης
Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

ESPAD

Σύνοψη

Η έκθεση του ESPAD για το έτος 2011
Χρήση ουσιών από μαθητές σε 36 ευρωπαϊκές χώρες

Ανακοίνωση νομικού περιεχομένου

Η παρούσα έκδοση αποτελεί ιδιοκτησία του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και καλύπτεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας. Το ΕΚΠΝΤ δεν φέρει καμία ευθύνη ή υπαιτιότητα για τυχόν συνέπειες από τη χρήση των στοιχείων που περιέχει το παρόν έγγραφο. Το περιεχόμενο της παρούσας έκδοσης δεν αντιπροσωπεύει υποχρεωτικά την επίσημη θέση των εταίρων του ΕΚΠΝΤ, των κρατών μελών της ΕΕ ή των θεσμικών οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Περισσότερες πληροφορίες για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρέχονται από το Διαδίκτυο.

Η έκθεση είναι διαθέσιμη μέσω του διακομιστή Europa (<http://europa.eu>).

Η Άμεση Ευρώπη είναι μια υπηρεσία που σας βοηθά να βρείτε απαντήσεις στα ερωτήματά σας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αριθμός δωρεάν τηλεφωνικής κλήσης (*):

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Ορισμένες εταιρίες κινητής τηλεφωνίας δεν επιτρέπουν την πρόσβαση στους αριθμούς 00 800 ή ενδέχεται να χρεώνουν αυτές τις κλήσεις.

Η παρούσα σύνοψη διατίθεται στα βουλγαρικά, ισπανικά, τσεχικά, δανικά, γερμανικά, εσθονικά, ελληνικά, αγγλικά, γαλλικά, ιταλικά, λετονικά, λιθουανικά, ουγγρικά, ολλανδικά, πολωνικά, πορτογαλικά, ρουμανικά, σλοβακικά, σλοβενικά, φινλανδικά, σουηδικά, κροατικά και νορβηγικά. Όλες οι μεταφράσεις έχουν γίνει από το Μεταφραστικό Κέντρο των Οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δελτίο καταλογογράφησης υπάρχει στο τέλος του τεύχους.

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012

ISBN: 978-92-9168-512-7

doi: 10.2810/54218

© Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας, 2012

Επιτρέπεται η αναπαραγωγή με αναφορά της πηγής.

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης
Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

Cais do Sodré, 1249-289 Λισαβόνα/Lisboa, Πορτογαλία/Portugal

Τηλ.: (351) 211 21 02 00 • info@emcdda.europa.eu

www.emcdda.europa.eu

Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
Σύνοψη	5
Μεθοδολογία και ποιότητα δεδομένων	5
Κάπνισμα	6
Αλκοόλ	6
Παράνομα ναρκωτικά	9
Άλλες ουσίες	10
Τελικές παρατηρήσεις	11
Βασικά αριθμητικά στοιχεία για τα ναρκωτικά	14

Συντάκτες

Björn Hibell, Σουηδικό Συμβούλιο Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά, (CAN), Στοκχόλμη, Σουηδία.

Ulf Guttormsson, Σουηδικό Συμβούλιο Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά, (CAN), Στοκχόλμη, Σουηδία.

Salme Ahlström, Μονάδα για το Αλκοόλ και τα Ναρκωτικά, Εθνικό Ινστιτούτο Υγείας και Πρόνοιας (THL), Ελσίνκι, Φινλανδία.

Olga Balakireva, Ινστιτούτο Οικονομίας και Προγνώσεων, NASU, Κίεβο, Ουκρανία.

Thoroddur Bjarnason, Σχολή Κοινωνικών Επιστημών και Νομικής, Πανεπιστήμιο Akureyri, Ισλανδία.

Άννα Κοκκέβη, Ερευνητικό Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Ψυχικής Υγιεινής, Αθήνα, Ελλάδα.

Ludwig Kraus, IFT Institut für Therapieforschung, Μόναχο, Γερμανία & Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών για το Αλκοόλ και τα Ναρκωτικά, SoRAD, Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης, Στοκχόλμη, Σουηδία

Βιβλιογραφικές παραπομπές της πλήρους έκθεσης:

Hibell, B., Guttormsson, U., Ahlström, S., Balakireva, O., Bjarnason, T., Kokkevi, A. and Kraus, L. (2012), The 2011 ESPAD report. Substance use among students in 36 European countries. Σουηδικό Συμβούλιο Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά, (CAN), Στοκχόλμη, Σουηδία.

Πληροφορίες σχετικά με την πρόσβαση στην πλήρη έκθεση διατίθενται στην ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.espad.org>

Πρόλογος

Έχουμε τη χαρά να σας παρουσιάσουμε τα βασικά πορίσματα της έκθεσης του ευρωπαϊκού προγράμματος ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό για το έτος 2011, τα οποία προέκυψαν από το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό σχετικά με το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά (ESPAD). Το ESPAD είναι ένα δίκτυο συνεργασίας ανεξάρτητων ερευνητικών ομάδων σε περισσότερες από σαράντα ευρωπαϊκές χώρες και παράλληλα το μεγαλύτερο διακρατικό ερευνητικό πρόγραμμα με αντικείμενο τη χρήση ουσιών από εφήβους παγκοσμίως. Η παρούσα εκτενής σύνοψη περιλαμβάνει τη συνοπτική έκθεση του ESPAD, εννέα πρόσθετα διαγράμματα και έναν επιπλέον πίνακα. Διατίθεται τόσο σε ηλεκτρονική (σε 23 γλώσσες) όσο και σε έντυπη μορφή (4 γλώσσες) προκειμένου να διασφαλιστεί η ευρύτερη δυνατή διάδοσή της σε ολόκληρη την Ευρώπη, αποτελεί δε συμπλήρωμα του πλήρους κειμένου της έκθεσης, το οποίο είναι διαθέσιμο στα αγγλικά.

Η παρούσα πολύγλωσση σύνοψη αποτελεί προϊόν της διαρκώς εντεινόμενης συνεργασίας μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κέντρου Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) και του ESPAD. Οι κοινόι μας στόχοι είναι οι εξής: να διευρύνουμε την πρόσβαση στις πληροφορίες και στις εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με τη χρήση αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών από μαθητές, οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από το ESPAD, να βελτιώσουμε τη διαθεσιμότητα, την ποιότητα και τη συγκρισιμότητα των στοιχείων του προγράμματος ερευνών στο μαθητικό πληθυσμό και να αξιοποιήσουμε όσο το δυνατόν περισσότερο τα αναλυτικά συμπεράσματα που συνάγονται από τα διαθέσιμα δεδομένα στον τομέα αυτόν.

Αποστολή του ΕΚΠΝΤ είναι να συλλέγει, να αναλύει και να διαδίδει πραγματικές, αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση των ναρκωτικών στην Ευρώπη. Η συνεργασία με ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς στον τομέα των ναρκωτικών αποτελεί ζωτικής σημασίας δράση του Κέντρου στο πλαίσιο του έργου για τη βελτίωση της κατανόησης του παγκοσμίου φαινομένου των ναρκωτικών.

Τα δεδομένα του ESPAD καταλαμβάνουν ολοένα πιο σημαντική θέση στις εκθέσεις του ΕΚΠΝΤ, αποτελώντας πηγή πολύτιμων πληροφοριών για την κατάσταση των νέων στην Ευρώπη. Το Πρόγραμμα ESPAD παρέχει μια κοινή προσέγγιση για τη συλλογή πληροφοριών σχετικά με τη χρήση ουσιών από μαθητές ηλικίας 15-16 ετών στην Ευρώπη και επιτρέπει την εκτίμηση διάφορων τάσεων με την πάροδο του χρόνου. Η παρούσα πολύγλωσση σύνοψη είναι η δεύτερη που υποστηρίζεται από το ΕΚΠΝΤ, το οποίο έχει επίσης ενισχύσει οικονομικά τη συλλογή δεδομένων στο πλαίσιο των ερευνών του ESPAD στα σχολεία έξι βαλκανικών χωρών μέσω του μηχανισμού προενταξιακής βοήθειας (ΜΠΕ).

Με την ευκαιρία αυτή, θα θέλαμε επίσης να ευχαριστήσουμε όλους τους κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς εταίρους από τις χώρες του ESPAD που συμβάλλουν στη χρηματοδότηση, στη συλλογή, ανάλυση και διάδοση των δεδομένων αυτού του σημαντικού έργου. Τέλος, το έργο του ESPAD δεν θα ήταν δυνατό να επιτευχθεί χωρίς τη γενναιόδωρη υποστήριξη του σουηδικού Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικών Υποθέσεων

Wolfgang Götz, Διευθυντής ΕΚΠΝΤ

Björn Hibell, Συντονιστής ESPAD

Σύνοψη

Ο κύριος σκοπός της ευρωπαϊκής έρευνας στο μαθητικό πληθυσμό για το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά (ESPAD) είναι η συλλογή συγκρίσιμων δεδομένων σχετικά με τη χρήση ουσιών από ευρωπαϊούς μαθητές ηλικίας 15-16 ετών, με στόχο την παρακολούθηση των τάσεων που διαμορφώνονται στο εσωτερικό κάθε χώρας και μεταξύ των χωρών. Μέχρι στιγμής, έχουν πραγματοποιηθεί πέντε φάσεις συλλογής δεδομένων στο πλαίσιο του ESPAD. Η πρώτη μελέτη διενεργήθηκε το 1995 σε 26 χώρες, ενώ η συλλογή δεδομένων του 2011 πραγματοποιήθηκε σε 37 χώρες. Παρ' όλα αυτά, τα δεδομένα του 2011 αφορούν μόνο 36 χώρες, δεδομένου ότι η Νήσος του Μαν συνέλεξε μεν στοιχεία, αλλά δυστυχώς δεν ήταν σε θέση να παράσχει αποτελέσματα.

Η παρούσα σύνοψη παρουσιάζει τα βασικά αποτελέσματα της έρευνας του 2011 στις χώρες του ESPAD, καθώς και πορίσματα σχετικά με διαχρονικές τάσεις. Στην πρώτη ενότητα πραγματοποιείται μια σύντομη επισκόπηση της μεθοδολογίας.

Ανεξάρτητες ερευνητικές ομάδες στις συμμετέχουσες χώρες αποτελούν τη βάση του προγράμματος συνεργασίας. Στη συλλογή δεδομένων του ESPAD για το έτος 2011 μετείχαν περισσότεροι από 100.000 μαθητές από τις εξής χώρες: Αλβανία, Βέλγιο (Φλάνδρα), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας), Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Δανία, Εσθονία, Νήσοι Φερόε, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία (πέντε ομόσπονδα κράτη), Ελλάδα, Ουγγαρία, Ισλανδία, Ιρλανδία, Νήσος του Μαν, Ιταλία, Λετονία, Λιχτενστάιν, Λιθουανία, Μάλτα, Μολδαβία, Μονακό, Μαυροβούνιο, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα), Σερβία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Ουκρανία και Ηνωμένο Βασίλειο.

Η Ισπανία, όπως και οι Ηνωμένες Πολιτείες, δεν είναι μια χώρα ESPAD. Παρόλα αυτά, σαν αποτέλεσμα της στενής συνεργασίας της Ισπανίας με το πρόγραμμα ESPAD από το 1995, τα δεδομένα της Ισπανικής Εθνικής Μαθητικής Έρευνας για τα ναρκωτικά έχουν συμπεριληφθεί όταν είναι συγκρίσιμα/αναγκαία και είναι διαθέσιμα σε ολόκληρη την Έκθεση ESPAD 2011.

Μεθοδολογία και ποιότητα δεδομένων

Οι έρευνες διενεργήθηκαν σύμφωνα με κοινό ερωτηματολόγιο και τυποποιημένη μεθοδολογία, προκειμένου να διασφαλιστεί η μέγιστη δυνατή

συγκρισιμότητα των δεδομένων. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν ως επί το πλείστον την άνοιξη και ο πληθυσμός-στόχος το 2011 ήταν μαθητές που γεννήθηκαν το 1995, με μέσο όρο ηλικίας κατά τον χρόνο συλλογής των δεδομένων τα 15,8 έτη.

Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ομαδικής χορήγησης ερωτηματολογίων στις τάξεις. Οι μαθητές συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια ανώνυμα, μέσα στην τάξη, με τη συνδρομή των καθηγητών ή βοηθών που καθοδηγούσαν την έρευνα. Τα δείγματα που ελήφθησαν το 2011 από τα σχολεία είναι αντιπροσωπευτικά σε εθνικό επίπεδο, εκτός από τέσσερις εξαιρέσεις: στο Βέλγιο η μελέτη περιορίστηκε στο ολλανδόφωνο τμήμα (Φλάνδρα), στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη περιλήφθηκε μόνο η Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας, στην Κύπρο, η έρευνα περιορίστηκε σε κυβερνητικά ελεγχόμενες περιοχές, στη Γερμανία συμμετείχαν μόνο πέντε από τα δεκαέξι ομόσπονδα κράτη (Bundesländer) και στη Ρωσική Ομοσπονδία η συλλογή δεδομένων περιορίστηκε αποκλειστικά στην πόλη της Μόσχας.

Το περιεχόμενο της παρούσας διεθνούς έκθεσης βασίζεται σε τυποποιημένες εθνικές εκθέσεις και ομάδες δεδομένων, οι οποίες παρασχέθηκαν στους συντονιστές και στον υπεύθυνο διαχείρισης της βάσης δεδομένων του ESPAD. Ορισμένες χώρες αντιμετώπισαν περιορισμένα προβλήματα μεθοδολογικής φύσεως, όχι όμως σε βαθμό που να υπονομεύεται σοβαρά η συγκρισιμότητα των αποτελεσμάτων, ενώ η συνολική εγκυρότητα θεωρείται υψηλή για τις περισσότερες χώρες. Ωστόσο, το εθνικό πολιτισμικό πλαίσιο εντός του οποίου συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια οι μαθητές οπωσδήποτε διαφοροποιείται έντονα από χώρα σε χώρα. Ως προληπτικό μέτρο σε σχέση με τα χαμηλά ποσοστά συμμετοχής των σχολείων, η συγκρισιμότητα των δεδομένων από το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρήθηκε περιορισμένη.

Το μέγεθος των εθνικών δειγμάτων στις περισσότερες περιπτώσεις προσέγγιζε ή υπερέβαινε τον αριθμό τάξεων που κρίθηκε απαραίτητος για τη συμπλήρωση του προτεινόμενου αριθμού συμμετεχόντων μαθητών (2.400 μαθητές), με εξαίρεση τις μικρότερες χώρες, όπου συμμετείχε μικρότερος, πλην όμως σχετικός, αριθμός μαθητών.

Οι μικρές διαφορές στις σημειακές εκτιμήσεις μεταξύ χωρών ή με την πάροδο του χρόνου θα πρέπει να ερμηνεύονται προσεκτικά. Ελέγχθηκαν οι μεταβολές εντός των χωρών κατά την περίοδο 2007-2011 για την

ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών, οι δε μεταβολές μεταξύ προηγούμενων φάσεων συλλογής δεδομένων οι οποίες είναι μικρότερες των τεσσάρων ποσοστιαίων μονάδων δεν λογίζονται ως πραγματικές αλλαγές. Για την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών ελέγχθηκαν σε επίπεδο χωρών και οι διαφορές μεταξύ αγοριών και κοριτσιών το 2011.

Τα αποτελέσματα του 2011 για οκτώ βασικές μεταβλητές παρουσιάζονται σε συνοπτικό πίνακα που παρατίθεται στη συνέχεια, στον οποίο με πράσινο χρώμα επισημαίνονται οι σημαντικές μειώσεις σε σχέση με το 2007 και με κόκκινο οι αντίστοιχες σημαντικές αυξήσεις.

Κάπνισμα

Στην αρχή του ερωτηματολογίου περιλαμβάνονταν λίγες ερωτήσεις σχετικά με το κάπνισμα. Στην έρευνα του 2011, κατά μέσο όρο 54% των μαθητών από τις συμμετέχουσες χώρες ανέφεραν ότι έχουν καπνίσει τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους και 28% ότι είχαν καπνίσει τις τελευταίες 30 ημέρες. Δύο τοις εκατό του συνόλου των μαθητών είχαν καπνίσει τουλάχιστον ένα πακέτο τσιγάρα την ημέρα τις τελευταίες 30 ημέρες.

Η κατάταξη των χωρών με κριτήρια τη χρήση σε όλη τη ζωή και τη σχετικά πρόσφατη χρήση (τις τελευταίες 30 ημέρες) είναι περίπου η ίδια. Οι χώρες με υψηλή επικράτηση όσον αφορά το κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες είναι, μεταξύ άλλων, η Βουλγαρία, η Κροατία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Γαλλία, η Λετονία, το Μονακό και η Σλοβακία (περίπου 40%) και οι χώρες με χαμηλή επικράτηση είναι η Αλβανία, η Ισλανδία, το Μαυροβούνιο και η Νορβηγία (περίπου 12%). Από τα παραπάνω δεν προκύπτει κάποια εμφανής γεωγραφική τάση.

Στις χώρες με τους περισσότερους καπνίζοντες μαθητές είναι πιο πιθανό οι μαθητές να δηλώσουν ότι η πρόσβαση στα τσιγάρα είναι εύκολη. Η έναρξη του καπνίσματος σε μικρή ηλικία (13 ετών ή μικρότερη) συνδέεται επίσης, σε συγκεντρωτικό εθνικό επίπεδο, με υψηλά επίπεδα καπνίσματος τις τελευταίες 30 ημέρες. Κατά μέσο όρο, 7% των μαθητών δήλωσαν ότι κάπνιζαν σε καθημερινή βάση από 13 ετών ή και μικρότερη ηλικία.

Στα συγκεντρωτικά αποτελέσματα ανά χώρα, οι διαφορές ανάμεσα στα φύλα για το έτος 2011 είναι αμελητέες όσον αφορά το κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες, αν και παρατηρείται μια μικρή διαφορά το 1995 και το 1999, με τους περισσότερους καπνιστές να είναι αγόρια. Παρ' όλα αυτά, το 2011 παρατηρούνται μεγάλες διαφορές ανάμεσα στα φύλα από χώρα σε χώρα. Σε έντεκα χώρες διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές ανάμεσα στα αγόρια και στα κορίτσια, με τα αγόρια να υπερέρχονται σε έξι χώρες και τα κορίτσια σε πέντε. Για παράδειγμα, τα αγόρια ξεπερνούν τα κορίτσια κατά 16 ποσοστιαίες μονάδες

στην Αλβανία, στην Κύπρο και στη Μολδαβία, ενώ, αντίστροφα, τα κορίτσια ξεπερνούν τα αγόρια κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες στη Βουλγαρία και στο Μονακό.

Στις χώρες για τις οποίες παρέχονται δεδομένα και από τις πέντε έρευνες, κατά την περίοδο 1999-2007 παρατηρείται πτώση 7 ποσοστιαίων μονάδων όσον αφορά το κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες, όμως, σε σύγκριση με το 2007, η κατάσταση το 2011 παρέμεινε αμετάβλητη.

Στο διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των δύο τελευταίων ερευνών, το ποσοστό μαθητών που κάπνισαν τις τελευταίες 30 ημέρες αυξήθηκε σημαντικά σε επτά χώρες και μειώθηκε σε πέντε. Σε ορισμένες περιπτώσεις η μείωση ήταν αξιοσημείωτη, όπως στο Μονακό και στην Πορτογαλία, κατά 13 και 10 ποσοστιαίες μονάδες αντίστοιχα. Σε σύγκριση με το 1995, οι χώρες όπου καταγράφονται οι μεγαλύτερες μειώσεις (20 ή και περισσότερες ποσοστιαίες μονάδες σε σύγκριση με την πρώτη έρευνα) είναι η Ισλανδία, η Ιρλανδία και η Νορβηγία. Για καμία χώρα δεν παρατηρείται σταθερή αύξηση και στις πέντε φάσεις συλλογής δεδομένων.

Αλκοόλ

Σε όλες τις χώρες του ESPAD, με εξαίρεση την Ισλανδία, τουλάχιστον 70% των μαθητών έχουν καταναλώσει αλκοόλ τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους, ο δε μέσος όρος προσεγγίζει το 87% στην έρευνα του 2011. Οι μέσοι όροι κατανάλωσης κατά τους τελευταίους 12 μήνες και τις τελευταίες 30 ημέρες ανέρχονται σε 79% και 57% αντιστοίχως. Σε ό,τι αφορά στα τρία χρονικά πλαίσια, οι μειώσεις που σημειώθηκαν το 2011 σε σύγκριση με την περίοδο 2003-2007 ήταν μικρές. Προφανώς, οι παραπάνω μέσοι όροι προκύπτουν από εθνικά στοιχεία που διαφέρουν πολύ μεταξύ τους. Για παράδειγμα, άνω του 75% των μαθητών στην Τσεχική Δημοκρατία και στη Δανία δήλωσαν ότι κατανάλωσαν αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες, έναντι μόλις 17% στην Ισλανδία και 32% στην Αλβανία. Παρότι δεν διαπιστώνεται σαφής γεωγραφική τάση, τα σχετικά χαμηλότερα ποσοστά κατανάλωσης καταγράφονται ως επί το πλείστον στις σκανδιναβικές και στις βαλκανικές χώρες.

Ο εθνικός μέσος όρος για την επικράτηση σε όλη τη ζωή, τους τελευταίους 12 μήνες και τις τελευταίες 30 ημέρες είναι περίπου ο ίδιος για αγόρια και κορίτσια. Ωστόσο, όταν καταγράφονται διαφορές, τα αγόρια συνήθως υπερτερούν. Για παράδειγμα: τα αγόρια κατανάλωσαν αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες είναι πολύ περισσότερα από τα κορίτσια σε 15 χώρες, ενώ τα κορίτσια υπερτερούν σε τρεις μόλις χώρες (Ισλανδία, Λετονία, Σουηδία). Επιπλέον, τα αγόρια είναι συνήθως εκείνα που καταναλώνουν συχνότερα αλκοόλ σε κάθε χρονικό πλαίσιο.

Μεταξύ των μαθητών που ανέφεραν την ποσότητα των διαφόρων ποτών που κατανάλωσαν την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ διαπιστώθηκαν διαφορές στην εκτιμώμενη μέση κατανάλωση ανά φύλο, με τα αγόρια να καταναλώνουν 33% περισσότερο αλκοόλ από ό,τι τα κορίτσια (κατά μέσο όρο 5,8 έναντι 4,3 εκατοστόλιτρων από 100% αλκοόλ). Αν και η κατανάλωση αλκοόλ παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις ανά φύλο σε όλες σχεδόν τις χώρες, σε δύο (Ισλανδία και Σουηδία) αγόρια και κορίτσια καταναλώνουν, κατά μέσο όρο, την ίδια περίπου ποσότητα. Στη μεγάλη πλειονότητα των χωρών, τα αγόρια καταναλώνουν κυρίως μπύρα, ενώ σε λίγο περισσότερες από τις μισές χώρες, τα κορίτσια καταναλώνουν κυρίως ποτά υψηλής περιεκτικότητας σε αλκοόλ (δυνατά οινοπνευματώδη). Κατά μέσο όρο, οι δύο αυτοί τύποι ποτών μαζί αντιστοιχούν στο 70% περίπου της συνολικής κατανάλωσης των μαθητών.

Οι αποκλίσεις που διαπιστώνονται μεταξύ των χωρών είναι πολύ μεγάλες. Την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ, οι μαθητές στη Δανία κατανάλωσαν, κατά μέσο όρο, τριπλάσια ποσότητα από ό,τι οι μαθητές στην Αλβανία, στη Μολδαβία, στο Μαυροβούνιο και στη Ρουμανία. Μεγάλες ποσότητες αλκοόλ καταναλώνουν κυρίως οι μαθητές στις σκανδιναβικές χώρες και στις Βρετανικές Νήσους, ενώ οι χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης καταγράφουν συχνά χαμηλότερες ποσότητες κατανάλωσης. Η μέση ποσότητα που καταναλώθηκε την τελευταία ημέρα κατανάλωσης το 2011 παρέμεινε σχεδόν στα επίπεδα του 2007. Σε εθνικό επίπεδο, όμως, το μέγεθος αυτό σημείωσε το 2011 σημαντική αύξηση σε δέκα χώρες, ενώ μειώθηκε σε μόλις τέσσερις.

Σε επίπεδο χώρας, δεν διαπιστώνεται (στατιστική) συσχέτιση μεταξύ του αριθμού μαθητών που κατανάλωσαν αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες και της ποσότητας που καταναλώθηκε την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ. Η διαπίστωση αυτή υποδεικνύει ότι τόσο η υψηλή όσο και η χαμηλή μέση ποσότητα κατανάλωσης είναι ανεξάρτητη της συχνότητας κατανάλωσης αλκοόλ σε μια χώρα.

Σε επίπεδο χώρας πάλι παρατηρείται υψηλή συσχέτιση ανάμεσα στη δηλωθείσα κατανάλωση αλκοόλ κατά την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ και στην αντίληψη για τον βαθμό μέθης την ίδια ημέρα. Επομένως, στις χώρες όπου οι μαθητές δήλωσαν μεγαλύτερη κατανάλωση αλκοόλ, δήλωσαν και υψηλότερα επίπεδα μέθης.

Άλλος ένας τρόπος μέτρησης των ποσοστών μέθης ήταν να ερωτηθούν οι μαθητές πόσο συχνά είχαν καταναλώσει πέντε ή περισσότερα ποτά ανά περίπτωση κατά τις τελευταίες 30 ημέρες. Ο δείκτης της «υψηλής ανά περίπτωση κατανάλωσης αλκοόλ» (binge drinking) στα κορίτσια έχει υποστεί μια από τις πιο θεαματικές αλλαγές στα χρονικά των ερευνών του ESPAD, με τον

μέσο όρο σε συγκεντρωτικό επίπεδο να έχει αυξηθεί από 29 % το 1995 σε 41 % το 2007. Πάντως, στην έρευνα του 2011, το ποσοστό αυτό μειώθηκε σε 38 %, ενώ στα αγόρια κατέγραψε ελαφρά μείωση το 2011 (43 %) σε σύγκριση με το 2007 (45 %), προσεγγίζοντας το ποσοστό του 1995 (41 %).

Η μέση διαφορά μεταξύ των δύο φύλων έχει συρρικνωθεί από τις 12 ποσοστιαίες μονάδες το 1995 στις 5 το 2011, αλλά ακόμη και στην τελευταία έρευνα πολύ περισσότερα αγόρια από ό,τι κορίτσια αναφέρουν υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ σε 22 χώρες του ESPAD. Σε μία, ωστόσο, χώρα (Σουηδία) το αντίστοιχο ποσοστό ήταν σημαντικά υψηλότερο στα κορίτσια. Τρεις ακόμη σκανδιναβικές χώρες (Φινλανδία, Ισλανδία και Νορβηγία) ανήκουν στην ομάδα των 10 χωρών του ESPAD οι οποίες κατέγραψαν το 2011 παρόμοια ποσοστά τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια. Οι υπόλοιπες χώρες αυτής της ομάδας είναι δύο εκ των Βρετανικών Νήσων —η Ιρλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο (περιορισμένη συγκρισιμότητα)—, οι συνορεύουσες χώρες Γαλλία και Μονακό και μερικές ακόμη χώρες ανά την Ευρώπη [Βέλγιο (Φλάνδρα), Εσθονία και Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα)].

Στα δύο άκρα της κλίμακας της υψηλής ανά περίπτωση κατανάλωσης αλκοόλ βρίσκονται δύο σκανδιναβικές χώρες. Στην Ισλανδία, το ποσοστό μαθητών που ανέφεραν το 2011 υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση κατά τις 30 τελευταίες ημέρες ανέρχεται σε 13 %, ενώ στη Δανία είναι υπερτετραπλάσιο (56 %). Πάντως, από τον χάρτη δεν προκύπτει σαφής γεωγραφική τάση.

Στο διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των δύο τελευταίων ερευνών, τα ποσοστά υψηλής ανά περίπτωση κατανάλωσης αλκοόλ αυξήθηκαν σημαντικά σε τέσσερις χώρες (Κύπρος, Ελλάδα, Ουγγαρία και Σερβία), καταγράφοντας όμως παράλληλα αξιοσημείωτη πτώση σε εννέα χώρες με συγκρίσιμα δεδομένα, περιλαμβανομένων τεσσάρων σκανδιναβικών χωρών, ήτοι των Νήσων Φερόε, της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και της Σουηδίας. Η μεγαλύτερη άνοδος, περίπου 10 ποσοστιαίες μονάδες, σημειώθηκε στην Κύπρο και στην Ουγγαρία, ενώ η μεγαλύτερη πτώση, 9 ποσοστιαίες μονάδες, καταγράφηκε στις Νήσους Φερόε και στην Ισλανδία.

Κατά μέσο όρο, σχεδόν έξι στους δέκα μαθητές είχαν καταναλώσει τουλάχιστον ένα ποτήρι αλκοόλ σε ηλικία 13 ετών ή μικρότερη, ενώ ποσοστό 12% ανέφεραν ότι είχαν ήδη μεθύσει σε αυτήν την ηλικία. Η απάντηση αυτή δόθηκε, κατά μέσο όρο, συχνότερα από αγόρια παρά από κορίτσια, η δε σχετική τάση είναι παρόμοια σε όλες σχεδόν τις χώρες.

Ορισμένοι μαθητές ανέφεραν προβλήματα κατά τους τελευταίους 12 μήνες τα οποία σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ. Τα συχνότερα αναφερόμενα

Συνοπτικός πίνακας Επιλεγμένες βασικές μεταβλητές ανά χώρα. (Επί τοις εκατό ποσοστά αν δεν αναφέρεται κάτι διαφορετικό.) ESPAD 2011. Τα χρώματα υποδεικνύουν σημαντικές αλλαγές σε σχέση με τη φάση συλλογής δεδομένων του 2007.

	Κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες	Κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες	Υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες ^{α)}	Περιορισιμότητα σε αλκοόλ (100% cl) την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ από τους χρήστες	Χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή	Χρήση άλλων παράνομων ναρκωτικών εκτός της κάνναβης σε όλη τη ζωή ^{β)}	Μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών σε όλη τη ζωή	Χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή ^{β)}
Αλβανία	13	32	21	3,0	4	6	8	3
Βέλγιο (Φλάνδρα)	26	69	38	4,7	24	9	8	7
Βοσνία-Ερζεγοβίνη (RS)	15	47	31	3,6	4	2	4	5
Βουλγαρία	39	64	48	4,0	24	10	3	4
Κροατία	41	66	54	6,6	18	5	5	28
Κύπρος	23	70	44	4,5	7	7	11	8
Τσεχική Δημοκρατία	42	79	54	5,6	42	8	10	8
Δανία ^{δ)}	24	76	56	9,7	18	5	4	4
Εσθονία	29	59	53	6,0	24	8	8	15
Νήσοι Φερόε	31	44	33	6,2	5	3	2	6
Φινλανδία	34	48	35	7,5	11	3	7	10
Γαλλία	38	67	44	..	39	10	11	12
Γερμανία (5 ομόσπονδα κράτη)	33	73	..	5,6	19	8	2	10
Ελλάδα	21	72	45	4,2	8	5	9	14
Ουγγαρία	37	61	45	5,2	19	8	9	10
Ισλανδία	10	17	13	4,8	10	4	8	3
Ιρλανδία	21	50	40 ^{δ)}	6,7	18	6	3	9
Ιταλία	36	63	35	4,1	21	6	10	3
Λετονία	43	65	49	5,0	24	9	4	23
Λιχτενστάιν	32	66	..	5,1	21	8	2	10
Λιθουανία	37	63	..	4,3	20	6	13	7
Μάλτα	22	68	56	4,7	10	6	3	14
Δημοκρατία της Μολδαβίας	15	..	37	2,7	5	4	2	2
Μονακό	38	69	39	..	37	11	14	15
Μαυροβούνιο	12	38	27	3,3	5	5	5	6
Νορβηγία	14	35	30	7,1	5	2	4	5
Πολωνία	28	57	37	5,3	23	7	15	8
Πορτογαλία	29	52	22	5,0	16	8	7	6
Ρουμανία	29	49	36	3,1	7	5	3	7
Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα)	31	37	24	3,8	15	5	2	9
Σερβία	20	52	36	4,2	7	3	7	5
Σλοβακική Δημοκρατία	39	60	50	5,3	27	7	4	10
Σλοβενία	32	65	53	5,4	23	6	5	20
Σουηδία	21	38	31	7,0	9	4	8	11
Ουκρανία	29	54	30	4,2	11	4	2	3
Μέσος όρος	28	57	39	5,1	17	6	6	9
Ηνωμένο Βασίλειο	23	65	52	6,7	25	9	3	10

^{α)} Κατανάλωση πέντε ή περισσότερων ποτών σε μία περίπτωση. «Ποτό» θεωρείται ένα ποτήρι/μία φιάλη/ένα κουτάκι μπύρας (περ. 50 cl), ένα ποτήρι/μία φιάλη/ένα κουτάκι μπλίντ (περ. 50 cl), 2 ποτήρια/φιάλες αλκοολούχου αναψυκτικού (περ. 50 cl), ένα ποτήρι κρασιού (περ. 15 cl), ένα ποτήρι δυνατού οινοπνευματώδους ποτού (περ. 5 cl ή κοκτέιλ).

^{β)} Περιλαμβάνονται οι αμφεταμίνες, η κοκαΐνη, το κρακ, η έκσταση, το LSD ή άλλα παραισθησιογόνα, η ηρωίνη και το GHB (γ-υδροξυβουτυρικό οξύ).

^{γ)} Για να «φτιαχτώ».

^{δ)} Ελλείψει συγκρίσιμων δεδομένων για το 2007, γίνεται σύγκριση με τα δεδομένα του 2003. Επισημαίνονται διαφορές άνω των τριών ποσοστιαίων μονάδων.

■ Μείωση ■ Καμία αλλαγή ■ Αύξηση □ Δεν είναι εφικτή η σύγκριση

προβλήματα ήταν «κακές επιδόσεις στο σχολείο ή στην εργασία» (13%) και σοβαρά προβλήματα με φίλους ή με τους γονείς (12% το καθένα). Στις χώρες όπου πολλοί μαθητές ανέφεραν προβλήματα που σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ περιλαμβάνονται η Βουλγαρία, η Τσεχική Δημοκρατία, η Λετονία και η Σλοβακία.

Κατά μέσο όρο, τα περισσότερα προβλήματα που σχετίζονται με το αλκοόλ είναι συννηθέστερα μεταξύ των αγοριών. Αυτό είναι ιδιαίτερα έκδηλο στις κατηγορίες «σωματικοί διαπληκτισμοί» και «προβλήματα με την αστυνομία». Ωστόσο, σε μερικές κατηγορίες προβλημάτων, όπως «κακές επιδόσεις στο σχολείο ή στην εργασία» και σοβαρά προβλήματα με φίλους ή με τους γονείς, οι μέσοι όροι είναι περίπου οι ίδιοι για αμφότερα τα φύλα.

Παράνομα ναρκωτικά

Σχεδόν το ένα τρίτο (29%) των μαθητών στις χώρες του ESPAD θεωρούν (αρκετά ή πολύ) εύκολα διαθέσιμη την κάνναβη. Παρ' όλα αυτά, μεταξύ των χωρών σημειώνονται τεράστιες αποκλίσεις, με το σχετικό ποσοστό να κυμαίνεται από 59% στην Τσεχική Δημοκρατία έως 6% στη Μολδαβία. Τα αγόρια τείνουν να θεωρούν συχνότερα από ό,τι τα κορίτσια ότι η προμήθεια κάνναβης είναι εύκολη (33% έναντι 28% το 2011). Η τάση αυτή επικρατεί στις περισσότερες χώρες, με τις θετικές γνώμες των αγοριών να υπερéχουν σημαντικά έναντι αυτών των κοριτσιών σε 24 χώρες. Οι αμφεταμίνες και η έκσταση δεν θεωρούνται ουσίες εξίσου άμεσα διαθέσιμες με την κάνναβη.

Η ανοδική τάση που σημειώθηκε μεταξύ του 1995 και του 2003 στη χρήση παράνομων ναρκωτικών σε όλη τη ζωή ανακόπηκε το 2007, με τον μέσο όρο ανά χώρα να υπολείπεται κατά 2 περίπου ποσοστιαίες μονάδες του μέσου όρου του 2003 και να παραμένει στο ίδιο επίπεδο το 2011. Το 1995, 11% των μαθητών ανέφεραν χρήση παράνομων ναρκωτικών σε όλη τη ζωή. Το αντίστοιχο ποσοστό το 2011 ήταν 18%. Στο διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των δύο τελευταίων φάσεων της έρευνας, σε έντεκα χώρες σημειώθηκε σημαντική άνοδος και σε οκτώ σημαντική πτώση. Σε καμία από τις δύο περιπτώσεις δεν διαπιστώνεται κάποια γεωγραφική τάση, ενώ ανοδικές και πτωτικές τάσεις καταγράφηκαν τόσο σε χώρες με υψηλή όσο και σε χώρες με χαμηλή επικράτηση της χρήσης.

Κατά μέσο όρο, 21% των αγοριών και 15% των κοριτσιών έχουν δοκιμάσει παράνομα ναρκωτικά τουλάχιστον μία φορά στη ζωή τους, σύμφωνα με την έρευνα του 2011. Η τάση αυτή είναι συννηθέστερη στα αγόρια σε όλες τις έρευνες, ενώ στην τελευταία φάση τα αγόρια κατέγραψαν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά σε περισσότερες από τα δύο τρίτα των χωρών ESPAD.

Η αναφερόμενη χρήση παράνομων ναρκωτικών διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα. Στην Τσεχική Δημοκρατία, σχεδόν οι μισοί μαθητές (43%) ανέφεραν τέτοια χρήση, ενώ σχετικά αρκετοί μαθητές (περίπου 39%) δήλωσαν το ίδιο στη Γαλλία και στο Μονακό. Αντιθέτως, χρήση παράνομων ουσιών ανέφερε μόλις το 6% περίπου των μαθητών στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας), στις Νήσους Φερόε, στη Μολδαβία, στο Μαυροβούνιο και στη Νορβηγία. Τα χαμηλότερα ποσοστά επικράτησης απαντούν συχνά στις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης, περιλαμβανομένων πολλών βαλκανικών χωρών, και στις σκανδιναβικές χώρες.

Η συντριπτική πλειονότητα των μαθητών που έχουν δοκιμάσει παράνομα ναρκωτικά έχουν κάνει χρήση κάνναβης. Χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή ανέφερε το 17% των μαθητών το 2011, ενώ το 6% έχει δοκιμάσει ένα ή περισσότερα από τα άλλα ναρκωτικά που περιλαμβάνονται στον κατάλογο των παράνομων ναρκωτικών στην έρευνα. Τη δεύτερη θέση μοιράζονται η έκσταση και οι αμφεταμίνες (3% το καθένα), ενώ λιγότερο συχνά αναφέρονται η κοκαΐνη, το κراك, το LSD και η ηρωίνη (1-2%). Το Βέλγιο (Φλάνδρα), η Βουλγαρία, η Γαλλία, η Λετονία, το Μονακό και το Ηνωμένο Βασίλειο (περιορισμένη συγκρισιμότητα) είναι οι χώρες με την υψηλότερη χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού εκτός της κάνναβης σε όλη τη ζωή το 2011, με τα ποσοστά επικράτησης να προσεγγίζουν το 10%. Κατά μέσο όρο, παράνομα ναρκωτικά εκτός της κάνναβης δοκίμασαν περισσότερα αγόρια απ' ό,τι κορίτσια: 7% έναντι 5% το 2011. Τα αγόρια υπερéχουν επίσης σε 14 χώρες, αν και σε μία χώρα, στο Μονακό, τα κορίτσια που ανέφεραν τέτοια χρήση ήταν πολύ περισσότερα.

Όπως προαναφέρθηκε, η κάνναβη είναι μακράν το παράνομο ναρκωτικό που καταναλώνεται συχνότερα. Χρήση σε όλη τη ζωή ανέφεραν κατά μέσο όρο περισσότερα αγόρια παρά κορίτσια, σε ποσοστό 19% έναντι 14% το 2011, με τα αγόρια να υπερéχουν σημαντικά σε 27 χώρες. Η διαφορά μεταξύ των χωρών με την υψηλότερη χρήση –Τσεχική Δημοκρατία (42% το 2011), Γαλλία και Μονακό (περίπου 38% η καθεμία)– και των χωρών με τη χαμηλότερη χρήση –Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη (Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας), Νήσοι Φερόε, Μολδαβία, Μαυροβούνιο και Νορβηγία (4-5% η καθεμία)– είναι τεράστια. Ανάμεσα στο 2007 και στο 2011, το ποσοστό μαθητών που δοκίμασαν κάνναβη αυξήθηκε σημαντικά σε έντεκα χώρες, ενώ μειώθηκε σε πέντε. Η πιο εντυπωσιακή άνοδος σημειώθηκε στη Γαλλία και στο Μονακό (8-9 ποσοστιαίες μονάδες), η δε μεγαλύτερη πτώση καταγράφηκε στη Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα) (11 ποσοστιαίες μονάδες).

Η χρήση κάνναβης τους τελευταίους 12 μήνες αναφέρθηκε από το 13% του συνόλου των μαθητών,

σε ποσοστό 15 % από τα αγόρια και 11% από τα κορίτσια, ενώ χρήση τις τελευταίες 30 ημέρες αναφέρθηκε από το 8% των αγοριών και το 5 % των κοριτσιών (7% κατά μέσο όρο). Στην πλειονότητα των χωρών (27 το 2011), χρήση κάνναβης τις τελευταίες 30 ημέρες έκαναν πολύ περισσότερα αγόρια από ό,τι κορίτσια. Στις δύο χώρες με τη μεγαλύτερη επικράτηση (Γαλλία και Μονακό), περισσότερο από το ένα πέμπτο των μαθητών ανέφεραν χρήση κάνναβης τις τελευταίες 30 ημέρες, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό κυμάνθηκε μεταξύ 1-2% στην Αλβανία, στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας), στις Νήσους Φερόε, στη Μολδαβία, στη Νορβηγία και στη Ρουμανία.

Τα σχετικά υψηλά ποσοστά επικράτησης της χρήσης κάνναβης από τους νέους της Ευρώπης οδηγούν σε ερωτήματα σχετικά με τις πιθανές αρνητικές συνέπειές της σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο. Σε μια προαιρετική ενότητα του ερωτηματολογίου χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα CAST (Cannabis Abuse Screening Test – Τεστ Ανίχνευσης Κατάχρησης Κάνναβης) για να εκτιμηθεί ο κίνδυνος προβλημάτων που σχετίζονται με την κάνναβη στις 13 (από τις 36) χώρες του ESPAD που παρείχαν σχετικά δεδομένα. Το 2011, συνολικά ένας στους τρεις χρήστες κάνναβης τον τελευταίο χρόνο (33%) κατατάχθηκε στην κατηγορία υψηλού κινδύνου εκδήλωσης προβλημάτων που σχετίζονται με την κάνναβη. Το συνολικό ποσοστό χρηστών υψηλού κινδύνου στα συγκεντρωτικά εθνικά δείγματα κυμάνθηκε από 1% έως 9% μεταξύ των διαφόρων χωρών, με τον μέσο όρο να ανέρχεται σε 5%.

Ελάχιστες είναι οι χώρες στις οποίες το ποσοστό μαθητών που δοκίμασαν παράνομα ναρκωτικά μειώθηκε το 2011 σε σχέση με το 1995. Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι η Ιρλανδία στην οποία το αντίστοιχο ποσοστό ανερχόταν το 1995 σε 37% για να μειωθεί σε μόλις 19% το 2011. Πτώση κατά την ίδια χρονική περίοδο, από 12% σε 7%, παρατηρείται στις Νήσους Φερόε, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το Ηνωμένο Βασίλειο μειώθηκε από 42% το 1995 σε 29% το 2007.

Η γενική εντύπωση είναι ότι η αύξηση στη χρήση παράνομων ναρκωτικών που παρατηρήθηκε στις χώρες του ESPAD μεταξύ του 1995 (11%) και του 2003 (20%) ανακόπηκε το 2003, δεδομένου ότι έκτοτε η μέση επικράτηση κυμάνθηκε σε ποσοστό 18% τόσο το 2007 όσο και το 2011.

Άλλες ουσίες

Η μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών σε όλη τη ζωή αναφέρεται συχνότερα στη Λιθουανία, στο Μονακό και στην Πολωνία –όπου περίπου 14% των μαθητών δηλώνουν τέτοια χρήση

στην έρευνα του 2011–, ενώ τα χαμηλότερα ποσοστά αναφέρονται από τους μαθητές στις Νήσους Φερόε, στη Γερμανία (πέντε ομόσπονδα κράτη), στο Λιχτενστάιν, στη Μολδαβία, στη Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα) και στην Ουκρανία (2%). Κατά μέσο όρο, περισσότερα κορίτσια παρά αγόρια δηλώνουν μη συνταγογραφούμενη χρήση τέτοιων φαρμάκων (8% έναντι 5% το 2011). Η τάση αυτή παρατηρείται στην πλειονότητα των χωρών, με τα κορίτσια να καταγράφουν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά από ό,τι τα αγόρια σε 18 χώρες της τελευταίας έρευνας. Το συνολικό ποσοστό έχει διατηρηθεί στα ίδια επίπεδα κατά την περίοδο 1995-2011 (περίπου 7-8%), αν και μεταξύ του 2007 και του 2011 σημειώθηκαν σημαντικές αυξήσεις σε τρεις χώρες και μειώσεις σε επτά.

Ο μέσος αριθμός μαθητών που έχουν κάνει συνδυασμένη χρήση αλκοόλ και χαπιών για να «φτιαχτούν» μειώθηκε το 2011 (6%) σε σύγκριση με το 1999 (9%), τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια. Συν τοις άλλοις, το 2011 καταγράφηκε η μικρότερη, μέχρι στιγμής, διαφορά μεταξύ των φύλων (7% για τα κορίτσια έναντι 5% για τα αγόρια).

Η χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών χωρίς συνταγή ιατρού σε όλη τη ζωή, σε συνδυασμό με αλκοόλ και χάπια, είναι η μόνη συμπεριφορά χρήσης ουσιών την οποία φαίνεται ότι υιοθετούν κατά μέσο όρο περισσότερο τα κορίτσια παρά τα αγόρια και στις πέντε φάσεις της έρευνας.

Από την πρώτη έρευνα το 1995 έως και το 2007, τα ποσοστά επικράτησης της χρήσης εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή παρέμειναν σχετικά σταθερά, με τον μέσο όρο σε συγκεντρωτικό επίπεδο να ανέρχεται σε 8-9%. Παρ' όλα αυτά, μεταξύ των δύο πιο πρόσφατων ερευνών παρατηρείται μια ελαφρά αύξηση από 8% σε 10%. Στο παρελθόν, τα αγόρια υπερέιχαν των κοριτσιών κατά 1-2 ποσοστιαίες μονάδες, όμως το 2011 αμφότερα τα φύλα ανέφεραν για πρώτη φορά το ίδιο ποσοστό (10%).

Στις μισές σχεδόν χώρες (15 από 32) με συγκρίσιμα δεδομένα για το 2007 και το 2011 παρατηρείται μια αξιοσημείωτη αύξηση στην επικράτηση της χρήσης εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή, ενώ σε επτά χώρες καταγράφεται σημαντική πτώση. Μια από τις πιο εντυπωσιακές μειώσεις σημειώθηκε σε μία από τις χώρες με τα υψηλότερα ποσοστά στο παρελθόν, στην Κύπρο, όπου το ποσοστό μαθητών που έχουν δοκιμάσει εισπνεόμενες ουσίες υποδιπλασιάστηκε στο διάστημα μεταξύ του 2007 (16%) και του 2011 (8%). Κατά την ίδια περίοδο σε ορισμένες χώρες σημειώθηκε σημαντική αύξηση, για παράδειγμα στην Κροατία, από το 11% στο 28%, και στη Λετονία, από το 13% στο 23%. Οι δύο αυτές χώρες κατέγραψαν τα υψηλότερα ποσοστά το 2011. Στο άλλο άκρο της κλίμακας, τα χαμηλότερα ποσοστά αναφέρει η Μολδαβία με 2%.

Η πολλαπλή χρήση ουσιών αναλύεται σε ειδικό κεφάλαιο της έκθεσης. Η κατάσταση το 2011 είναι σχετικά σταθερή σε σχέση με το 2007. Η συνολική επικράτηση της πολλαπλής χρήσης (δύο ή περισσότερων) ουσιών στο συνολικό δείγμα από 29 χώρες με συγκρίσιμα δεδομένα προσέγγισε ποσοστό 9% σε αμφότερες τις έρευνες. Το ποσοστό αυτό είναι συγκρίσιμο με, και ενίοτε μεγαλύτερο από, τα ποσοστά χρήσης παράνομων ναρκωτικών εκτός της κάνναβης. Η επικράτηση της χρήσης τριών ή περισσότερων ουσιών ανήλθε σε 3,5% σε κάθε έρευνα. Η πολλαπλή χρήση ουσιών σχετίζεται με αποκλίνουσα συμπεριφορά η οποία αποτυπώνεται στην παρούσα έρευνα ως προβλήματα με την αστυνομία, εμπλοκή σε σωματικό διαπληκτισμό, σεξουαλική επαφή χωρίς προφύλαξη και αδικαιολόγητη απουσία από το σχολείο.

Για καμία από τις ουσίες που αναλύονται στην παρούσα ενότητα δεν παρατηρείται κάποια σαφής γεωγραφική τάση.

Τελικές παρατηρήσεις

Είναι ευρέως γνωστό ότι, σε ατομικό επίπεδο, συχνά διαπιστώνεται κάποια σχέση ανάμεσα στις διάφορες ουσίες που χρησιμοποιούνται. Από τα δεδομένα του 2011 προκύπτουν προφανείς συσχετίσεις όσον αφορά τη χρήση διαφορετικών ουσιών σε συγκεντρωτικό εθνικό επίπεδο. Μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι σε χώρες όπου πολλοί μαθητές αναφέρουν πρόσφατη (τις τελευταίες 30 ημέρες) κατανάλωση αλκοόλ και υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ, περισσότεροι μαθητές ενδέχεται να δηλώσουν ότι έχουν δοκιμάσει παράνομα ναρκωτικά και εισπνεόμενες ουσίες, και αντιστρόφως.

Για την επισκόπηση των αποτελεσμάτων του 2011 ανά χώρα χρησιμοποιούνται οκτώ βασικές μεταβλητές: κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες, κατανάλωση οποιουδήποτε αλκοολούχου ποτού τις τελευταίες 30 ημέρες, περιεκτικότητα σε αλκοόλ (100% αλκοόλ) την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ, υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες, χρήση μαρικουάνας ή χασίς (κάνναβη) σε όλη τη ζωή, χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού εκτός της κάνναβης σε όλη τη ζωή, μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών σε όλη τη ζωή και χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή.

Τα ποσοστά επικράτησης των οκτώ βασικών μεταβλητών στις επιμέρους χώρες συγκρίνονται με τους μέσους όρους όλων των χωρών. Οι χώρες που συχνά προσεγγίζουν τον μέσο όρο είναι η Πολωνία και η Πορτογαλία. Οι χώρες με χαμηλή επικράτηση είναι η Ισλανδία και οι συνορεύουσες χώρες Αλβανία, Βοσνία-Ερζεγοβίνη (Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας),

Μολδαβία και Μαυροβούνιο. Οι χώρες με υψηλή επικράτηση είναι δυσκολότερο να προσδιοριστούν, ενώ καμία χώρα δεν υπερβαίνει τον μέσο όρο για όλες τις μεταβλητές. Παρ' όλα αυτά, τον μέσο όρο ξεπέρασαν το 2011 η Τσεχική Δημοκρατία, η Εσθονία, η Γαλλία, η Λετονία, το Μονακό και η Σλοβενία, χωρίς όμως να είναι εφικτή η σαφής κατηγοριοποίησή τους ανά γεωγραφική περιοχή.

Οι γενικές τάσεις όσον αφορά τη χρήση ουσιών σε όλες τις χώρες που διαθέτουν δεδομένα και από τις πέντε φάσεις συλλογής υποδεικνύουν μια ελαφρώς διαφορετική εξέλιξη ανάλογα με την εξεταζόμενη μεταβλητή. Όσον αφορά το κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες, κατά την περίοδο 1999-2007 σημειώθηκε πτωτική τάση, με τα ποσοστά να παραμένουν αμετάβλητα το 2011.

Η κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες μειώθηκε ελαφρώς μετά το 2003, η δε υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ κατέγραψε ανοδική πορεία κατά την περίοδο 1995-2007 (αύξηση 9 ποσοστιαίων μονάδων), η οποία εξηγείται κυρίως από τα αυξημένα ποσοστά επικράτησης που αναφέρθηκαν για τα κορίτσια σε αρκετές χώρες. Η τάση αυτή φαίνεται, πάντως, να έχει ανακοπεί, καθώς τα ποσοστά του 2011 προκύπτουν ελαφρώς μειωμένα τόσο για τα αγόρια όσο και για τα κορίτσια.

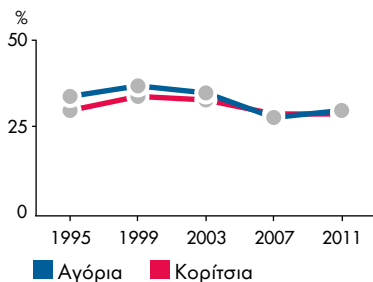
Ομοίως ανακόπηκε η ανοδική τάση, κατά την περίοδο 1995-2003, της χρήσης παράνομων ναρκωτικών – κυρίως κάνναβης – σε όλη τη ζωή. Τα αριθμητικά στοιχεία του 2007 και του 2011 υπολείπονται των στοιχείων του 2003 κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες. Η χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού εκτός της κάνναβης αυξήθηκε μεταξύ του 1995 και του 1999, αλλά έκτοτε έχει παραμείνει σχετικά σταθερή.

Η μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών σε όλη τη ζωή μεταβλήθηκε ελάχιστα μεταξύ των πέντε φάσεων συλλογής δεδομένων. Το ίδιο ισχύει για τη χρήση εισπνεόμενων ουσιών, αν και τα αριθμητικά στοιχεία του 2011 υπερέρχουν ελαφρώς των στοιχείων του 2007.

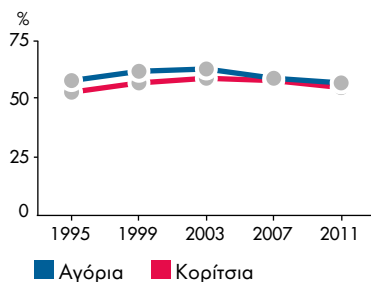
Με μία εξαίρεση –τη μη συνταγογραφούμενη χρήση ηρεμιστικών ή υπνωτικών –, τα αγόρια υπερέρχουν αριθμητικά των κοριτσιών όσον αφορά τις βασικές μεταβλητές στην πρώτη φάση έρευνας. Πάντως, όσον αφορά το κάπνισμα και την κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες, καθώς και τη χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή, η διαφορά μεταξύ των φύλων είχε σχεδόν εξαλειφθεί έως τον χρόνο διεξαγωγής της έρευνας του 2011. Αισθητά μειώθηκε και η διαφορά των φύλων ως προς την υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες.

Ωστόσο, οι τάσεις στις επιμέρους χώρες αποκλίνουν από τη συνολική εικόνα, όπως υποδεικνύεται από τις

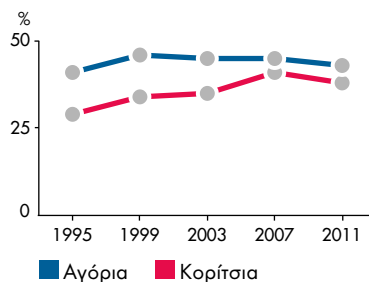
Συνοπτικό διάγραμμα Τάσεις οκτώ βασικών μεταβλητών ανά φύλο, 1995–2011. Μέσα ποσοστά (εκτός εάν αναφέρεται κάτι διαφορετικό) για τις 14–26 χώρες που παρείχαν δεδομένα σχετικά με τις τάσεις.

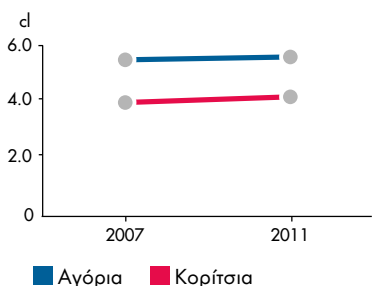
Κάπνισμα τις τελευταίες 30 ημέρες. Μέσοι όροι για 19 χώρες. Ποσοστά.

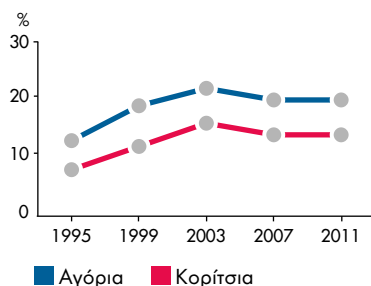
Κατανάλωση οποιουδήποτε αλκοολούχου ποτού τις τελευταίες 30 ημέρες. Μέσοι όροι για 18 χώρες.

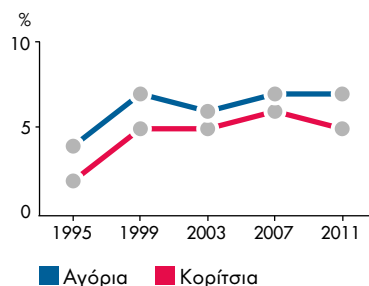
Ποσοστό μαθητών που αναφέρουν κατανάλωση πέντε ή περισσότερων ποτών σε μία περίπτωση τις τελευταίες 30 ημέρες. Μέσοι όροι για 14 χώρες. («Ποτό» θεωρείται ένα ποτήρι/μία φιάλη/ένα κουτάκι μπίρας (περ. 50 cl), ένα ποτήρι/μία φιάλη/ένα κουτάκι μπλίντ (περ. 50 cl), 2 ποτήρια/φιάλες αλκοολούχου αναψυκτικού (περ. 50 cl), ένα ποτήρι κρασιού (περ. 15 cl), ένα ποτήρι δυνατού οινόπνευματώδους ποτού (περ. 5 cl ή κοκτέιλ).

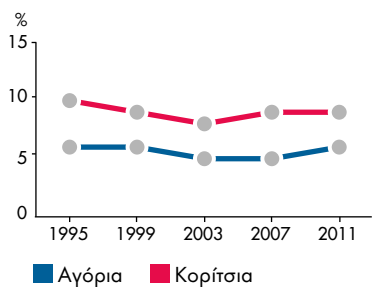
Εκτιμώμενη μέση κατανάλωση αλκοόλ την τελευταία ημέρα κατανάλωσης αλκοόλ από μαθητές που αναφέρουν οποιαδήποτε κατανάλωση αλκοόλ την τελευταία ημέρα. Μέσοι όροι για 26 χώρες. (Εκατοστόλιτρα 100% αλκοόλ.)

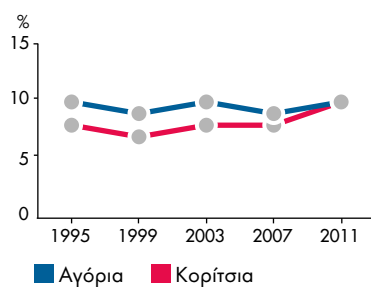
Χρήση μαρικουάνας ή χασίς σε ολόκληρη τη ζωή. Μέσοι όροι για 19 χώρες.

Χρήση παράνομων ναρκωτικών εκτός της μαρικουάνας ή του χασίς σε όλη τη ζωή. Μέσοι όροι για 19 χώρες. [Περιλαμβάνονται οι αμφεταμίνες, η κοκαΐνη, το κراك, η έκσταση, το LSD ή άλλα παραισθησιογόνα, η ηρωίνη και (από το 2007) το GHB (γ-υδροξυβουτυρικό οξύ)].

Μη συνταγογραφούμενη χρήση πρεμιστικών ή υπνωτικών σε όλη τη ζωή. Μέσοι όροι για 19 χώρες.

Χρήση εισπνεόμενων ουσιών σε όλη τη ζωή. Μέσοι όροι για 17 χώρες.

χρωματικές επισημάνσεις στον συνοπτικό πίνακα για τις οκτώ βασικές μεταβλητές. Όσον αφορά τις πρόσφατες αλλαγές από το 2007 έως το 2011, οι μαθητές στη Βοσνία-Ερζεγοβίνη (Σερβική Δημοκρατία της Βοσνίας) εμφανίζουν μειωμένα ποσοστά το 2011 σε σχέση με το 2007 για το σύνολο των οκτώ βασικών μεταβλητών. Άλλες χώρες οι οποίες καταγράφουν μειώσεις σε σχετικά μεγάλο αριθμό μεταβλητών είναι η Μάλτα, με μειωμένα αριθμητικά στοιχεία για έξι μεταβλητές το 2011, και η Ισλανδία, η Νορβηγία και η Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα) αντιστοίχως για πέντε μεταβλητές. Στην περίπτωση της Ισλανδίας και της Νορβηγίας, οι μειώσεις αφορούν όλες τις μεταβλητές που σχετίζονται με την κατανάλωση αλκοόλ, ενώ στην περίπτωση της Μάλτας και της Ρωσικής Ομοσπονδίας (Μόσχα) μειώθηκε τόσο η χρήση κάνναβης όσο και η χρήση κάθε παράνομου ναρκωτικού εκτός της κάνναβης σε ολόκληρη τη ζωή.

Στην Ισλανδία συνεχίστηκαν οι τάσεις που παρατηρήθηκαν στις προηγούμενες έρευνες και οι οποίες κατατάσσουν τη χώρα μεταξύ των κρατών με τη χαμηλότερη κατανάλωση αλκοόλ και την υψηλότερη αποχή από διάφορες ουσίες.

Σημαντικές αυξήσεις καταγράφηκαν σε έξι από τις οκτώ βασικές μεταβλητές στην Κύπρο και σε πέντε στην Ελλάδα, στην Ουγγαρία και στο Μαυροβούνιο. Οι κύριοι μαθητές ανέφεραν αυξημένη κατανάλωση αλκοόλ και χρήση παράνομων ναρκωτικών το 2011, ενώ παράλληλα υποδιπλασιάστηκε το ποσοστό των κύριων μαθητών που έκαναν χρήση εισπνεόμενων ουσιών. Στην Ελλάδα και στην Ουγγαρία αυξήθηκε, μεταξύ άλλων, η υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ καθώς και η ποσότητα της καταναλισκόμενης ποσότητας την τελευταία ημέρα κατανάλωσης. Οι αυξήσεις στο Μαυροβούνιο καταγράφηκαν με αφετηρία τα σχετικά χαμηλά επίπεδα που παρατηρήθηκαν στην προηγούμενη έρευνα.

Η βασική μεταβλητή για την οποία η πλειονότητα των χωρών (15) ανέφερε το 2011 σημαντικά αυξημένο αριθμό χρηστών σε σχέση με το 2007 είναι οι εισπνεόμενες ουσίες. Άλλες μεταβλητές με ανοδική τάση σε σχετικά μεγάλο αριθμό χωρών στο διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των δύο τελευταίων ερευνών είναι η χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή (11) και η μέση κατανάλωση αλκοόλ την τελευταία ημέρα κατανάλωσης (10).

Μεταξύ των βασικών μεταβλητών για τις οποίες οι περισσότερες χώρες ανέφεραν το 2011 σημαντική μείωση του αριθμού των χρηστών σε σύγκριση με το 2007 περιλαμβάνονται η κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες και η υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ κατά το ίδιο χρονικό διάστημα (11 χώρες σε κάθε περίπτωση).

Με επίκεντρο τρεις μεταβλητές (υψηλή ανά περίπτωση κατανάλωση αλκοόλ, χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή και χρήση παράνομων ναρκωτικών εκτός της κάνναβης σε όλη τη ζωή), η συνολική εικόνα της περιόδου μεταξύ 1995 και 2011 αποκαλύπτει ότι, σε σύγκριση με το 1995, το 2011 τα αριθμητικά στοιχεία στην πλειονότητα των χωρών παραμένουν σχετικά αμετάβλητα ή εμφανίζονται αυξημένα. Οι πιο έντονες αυξήσεις στην υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ, με όρους ποσοστιαίων μονάδων, παρατηρούνται στην Κροατία, στην Ουγγαρία, στη Σλοβακική Δημοκρατία και στη Σλοβενία (21-30 ποσοστιαίες μονάδες). Οι μεγαλύτερες αυξήσεις της χρήσης κάνναβης σε όλη τη ζωή καταγράφονται στην Τσεχική Δημοκρατία (η κυρίως αύξηση είχε σημειωθεί ως το 2003), στην Εσθονία (κυρίως ως το 2003) και στη Σλοβακική Δημοκρατία (μολονότι τα αριθμητικά στοιχεία του 2011 υπολείπονται σημαντικά εκείνων του 2007) (17-20 ποσοστιαίες μονάδες). Με ορισμένες εξαιρέσεις, οι χώρες αυτές βρίσκονται στην ανατολική Ευρώπη.

Μείωση στην υψηλή περιστασιακή κατανάλωση αλκοόλ τις τελευταίες 30 ημέρες παρατηρείται κατά την περίοδο 1995-2011 κυρίως στην Ισλανδία (23 ποσοστιαίες μονάδες), αλλά και στη Φινλανδία (μέχρι το 2007) και στην Ουκρανία (16 ποσοστιαίες μονάδες σε κάθε χώρα). Η χρήση κάνναβης σε όλη τη ζωή μειώθηκε κατά 19 ποσοστιαίες μονάδες στην Ιρλανδία και κατά 12 ποσοστιαίες μονάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο (έως το 2007). Οι δύο αυτές χώρες είναι επίσης οι μοναδικές που κατέγραψαν σημαντικές μειώσεις όσον αφορά τη χρήση οποιουδήποτε παράνομου ναρκωτικού εκτός της κάνναβης σε όλη τη ζωή, με 13 ποσοστιαίες μονάδες στο Ηνωμένο Βασίλειο (από το 1995 έως 2007) και με 10 ποσοστιαίες μονάδες στην Ιρλανδία. Με εξαίρεση την Ουκρανία, οι χώρες αυτές βρίσκονται στη δυτική Ευρώπη.

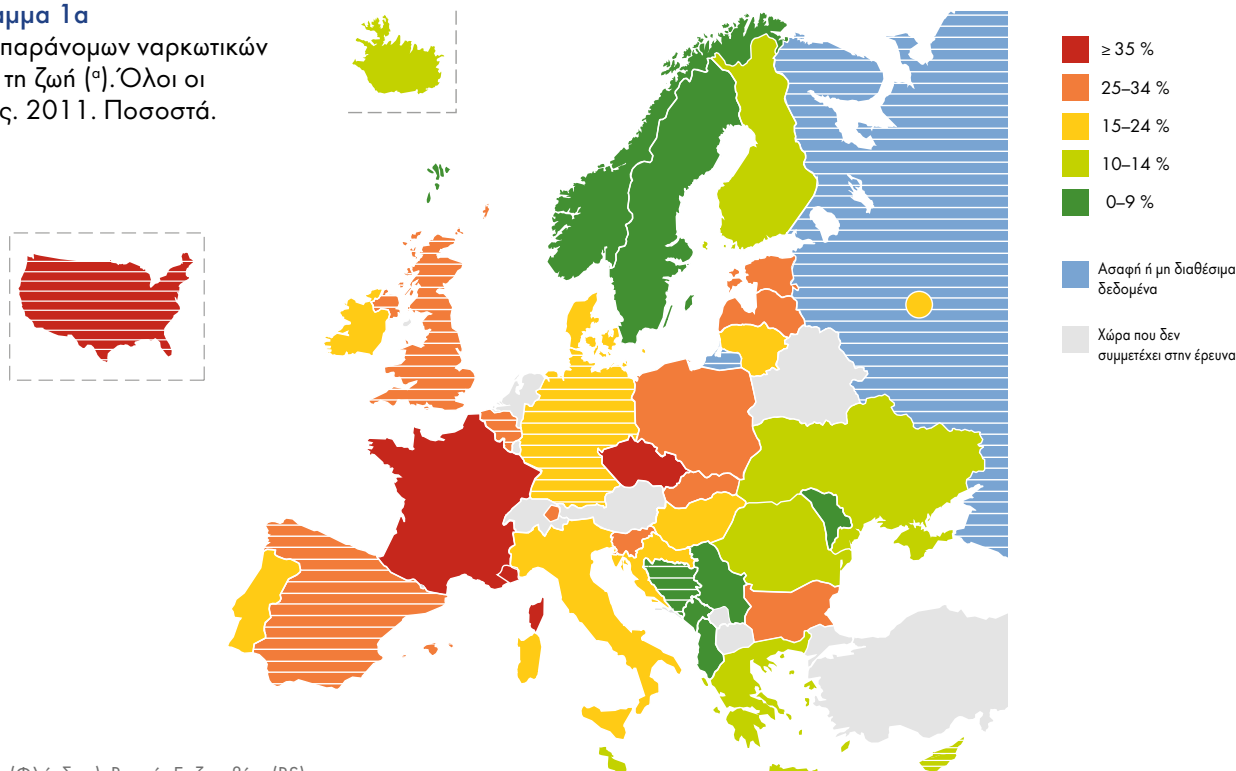
Εξυπακούεται ότι τα παραδείγματα (ομάδων) χωρών με παρόμοιες τάσεις δεν περιορίζονται στα προαναφερόμενα. Μειωμένα ποσοστά κατανάλωσης αλκοόλ καταγράφηκαν και σε κάποιες σκανδιναβικές χώρες. Δεδομένου, λοιπόν, ότι τα στοιχεία του ESPAD μπορούν να αναλυθούν ποικιλοτρόπως, οι ερευνητές του ESPAD, καθώς και οι συνάδελφοί τους σε άλλες χώρες, έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν πιο εντατικά τις βάσεις δεδομένων του προγράμματος, προκειμένου να διευρύνουν τις γνώσεις μας σχετικά με τις διάφορες ουσίες που χρησιμοποιούν οι νεαροί Ευρωπαίοι.

Η πλήρης έκθεση του ESPAD για το έτος 2011 διατίθεται στον ακόλουθο δικτυακό τόπο:
<http://www.espad.org/espad-reports>

Βασικά αριθμητικά στοιχεία για τα ναρκωτικά

Διάγραμμα 1α

Χρήση παράνομων ναρκωτικών σε όλη τη ζωή ^(α). Όλοι οι μαθητές. 2011. Ποσοστά.

(¹) Βέλγιο (Φλάνδρα), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (RS), Κύπρος, Γερμανία (5 ομόσπονδα κράτη) και Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα): περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη

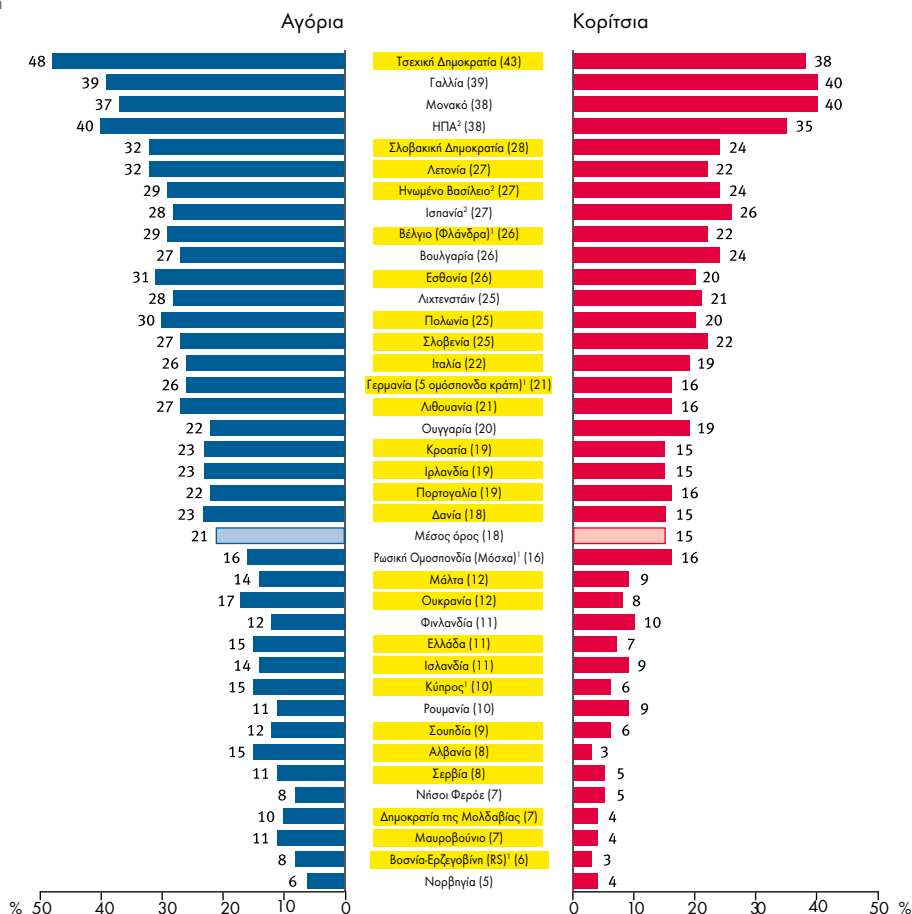
(²) Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

(^α) Περιλαμβάνονται η κάνναβη, οι αμφεταμίνες, η κοκαΐνη, το κρακ, η έκσταση, το LSD ή άλλα παραισθησιογόνα, η ηρωίνη και το GHB (γ-υδροξυβουτυρικό οξύ).

Σημαντική διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

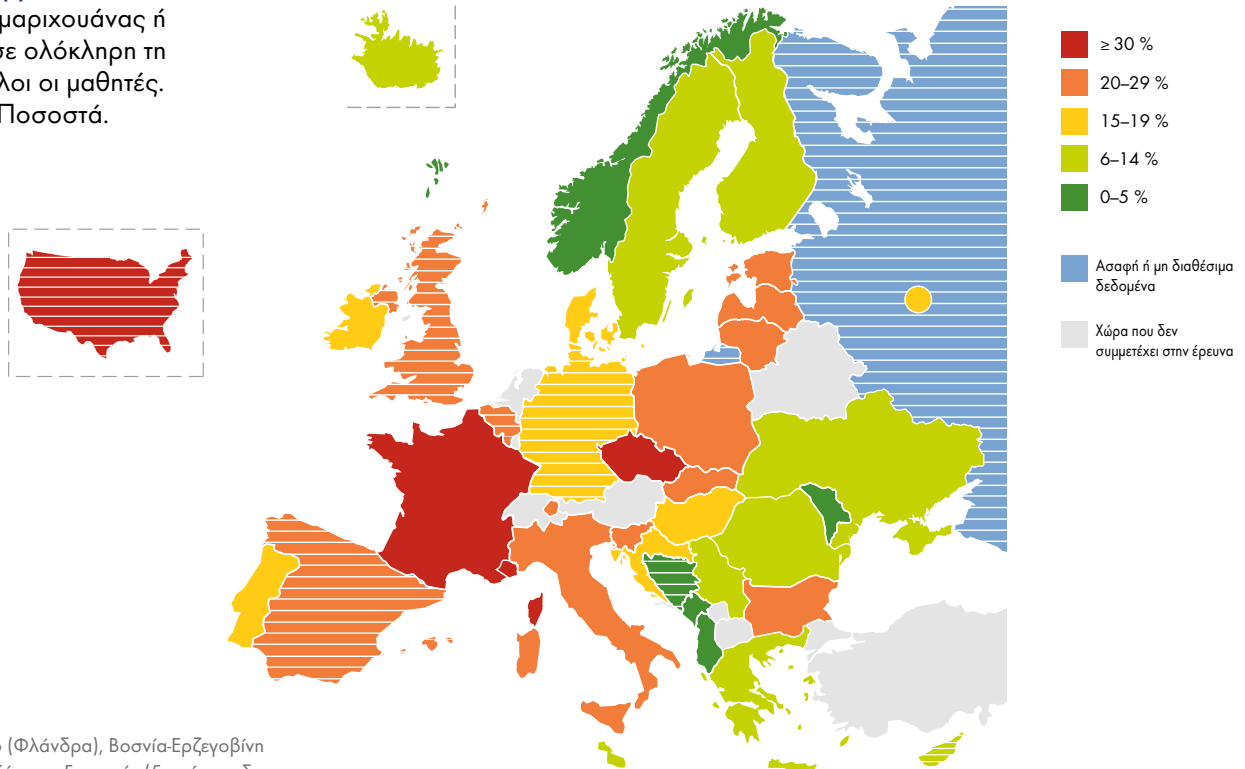
Διάγραμμα 1β

Χρήση παράνομων ναρκωτικών σε όλη τη ζωή ^(α), ανά φύλο. 2011. Ποσοστά.

Διάγραμμα 2α

Χρήση μαριχουάνας ή χασίς σε ολόκληρη τη ζωή. Όλοι οι μαθητές. 2011. Ποσοστά.

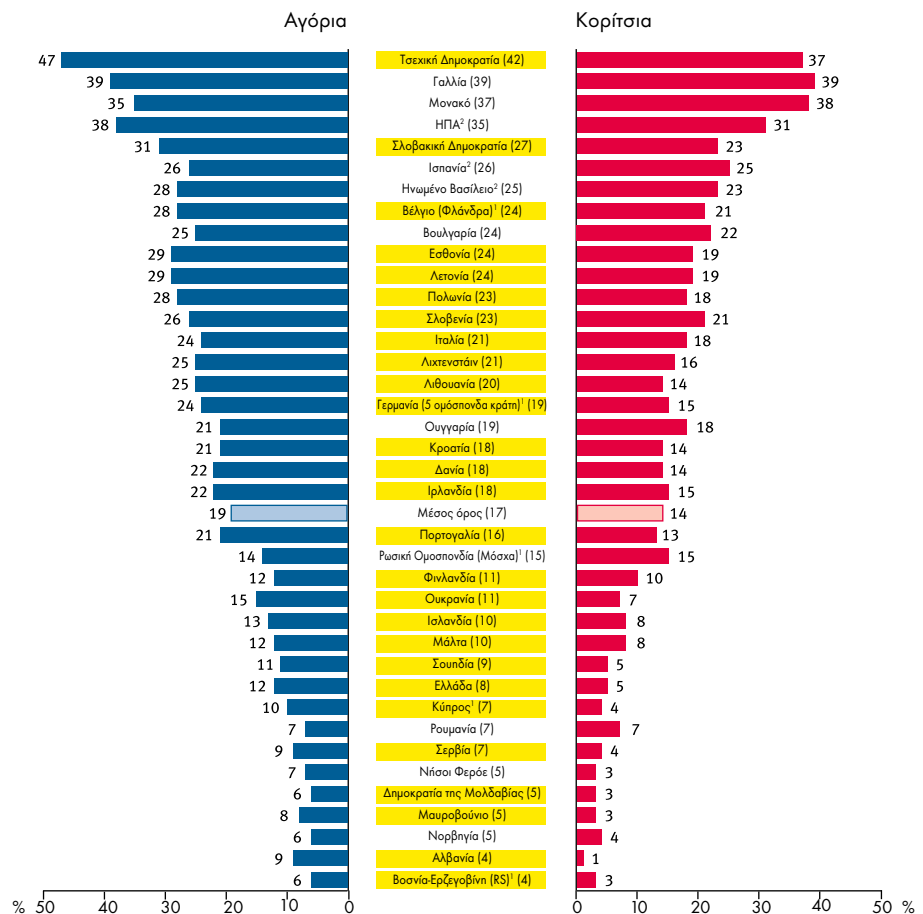
(¹) Βέλγιο (Φλάνδρα), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (RS), Κύπρος, Γερμανία (5 ομόσπονδα κράτη) και Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα): περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη.

(²) Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

Σημαντική διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

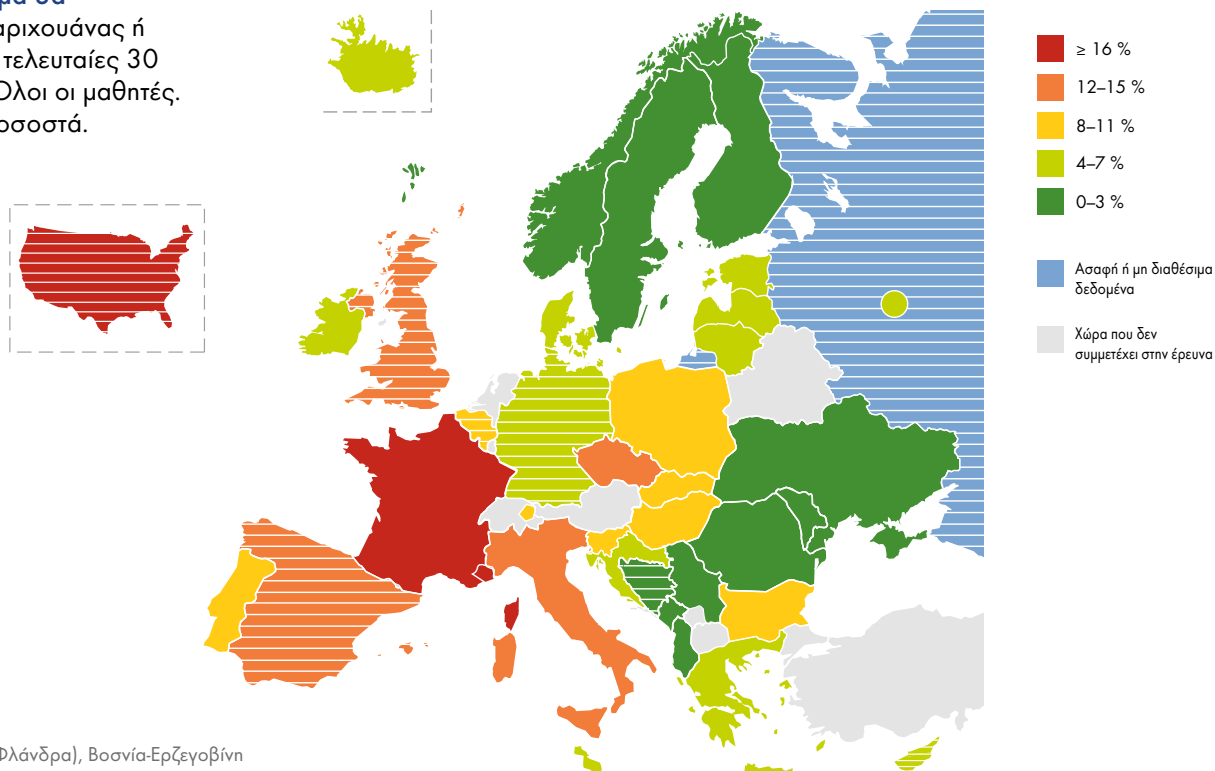
Διάγραμμα 2β

Χρήση μαριχουάνας ή χασίς σε ολόκληρη τη ζωή, ανά φύλο. 2011. Ποσοστά.

Διάγραμμα 3α

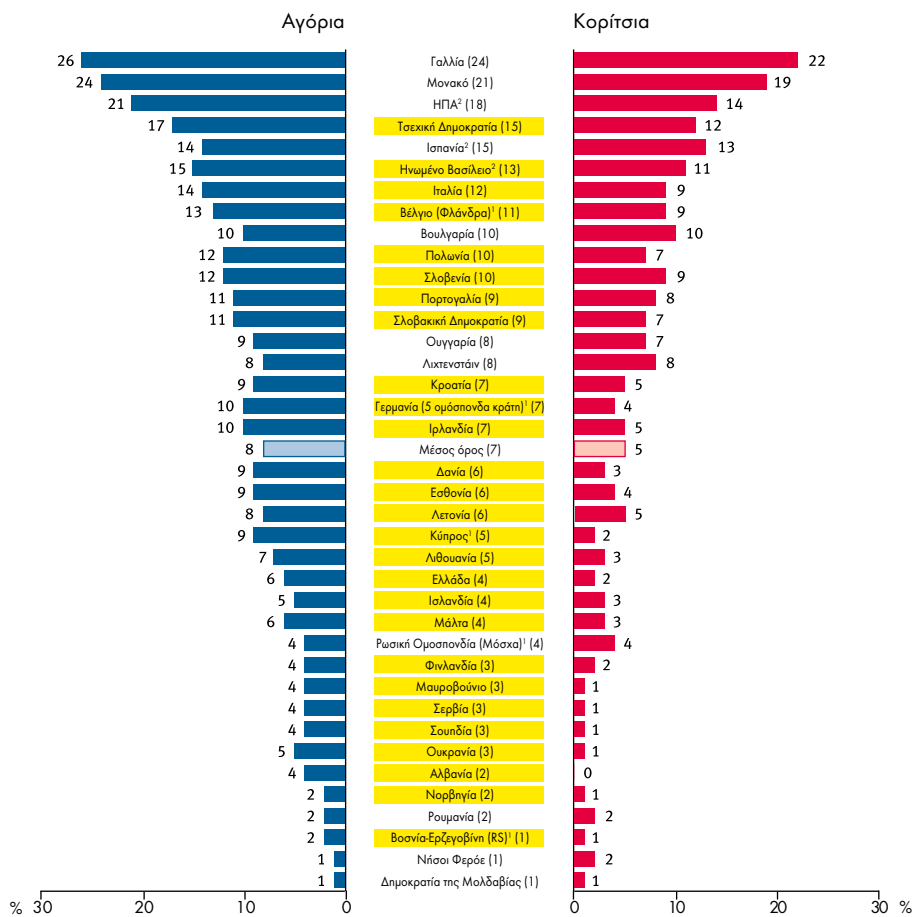
Χρήση μαριχουάνας ή χασίς τις τελευταίες 30 ημέρες. Όλοι οι μαθητές. 2011. Ποσοστά.

(¹) Βέλγιο (Φλάνδρα), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (RS), Κύπρος, Γερμανία (5 ομόσπονδα κράτη) και Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα): περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη.

(²) Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

■ Σημαντική διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

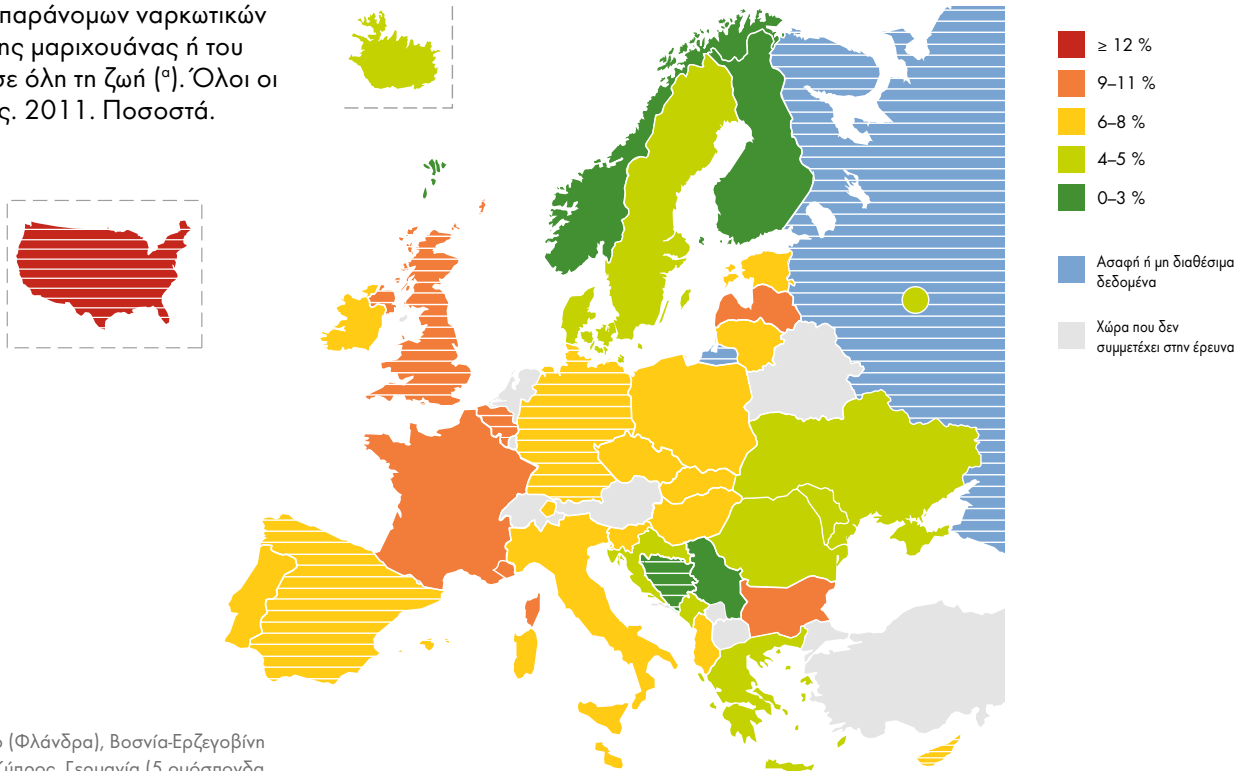

Διάγραμμα 3β

Χρήση μαριχουάνας ή χασίς τις τελευταίες 30 ημέρες, ανά φύλο. 2011. Ποσοστά.

Διάγραμμα 4α

Χρήση παράνομων ναρκωτικών εκτός της μαριχουάνας ή του χασίς σε όλη τη ζωή ^(α). Όλοι οι μαθητές, 2011. Ποσοστά.

⁽¹⁾ Βέλγιο (Φλάνδρα), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (RS), Κύπρος, Γερμανία (5 ομόσπονδα κράτη) και Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα): περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη.

⁽²⁾ Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

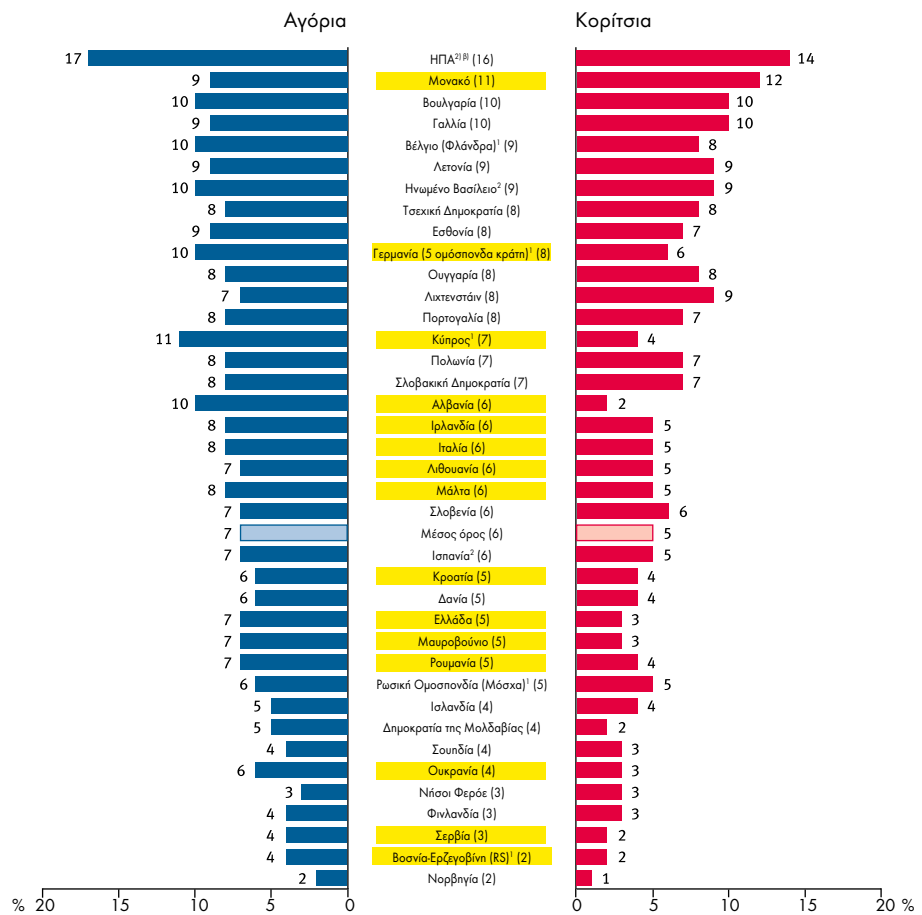
^(α) Περιλαμβάνονται οι αμφεταμίνες, η κοκαΐνη, το κρακ, η έκσταση, το LSD ή άλλα παραισθησιογόνα, η ηρώνη και το GHB (γ-υδροξυβουτυρικό οξύ).

^(β) Περιλαμβάνονται τα μη συνταγογραφούμενα ηρεμιστικά ή υπνωτικά, δεν περιλαμβάνεται η έκσταση ούτε το GHB.

■ Σημαντική διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

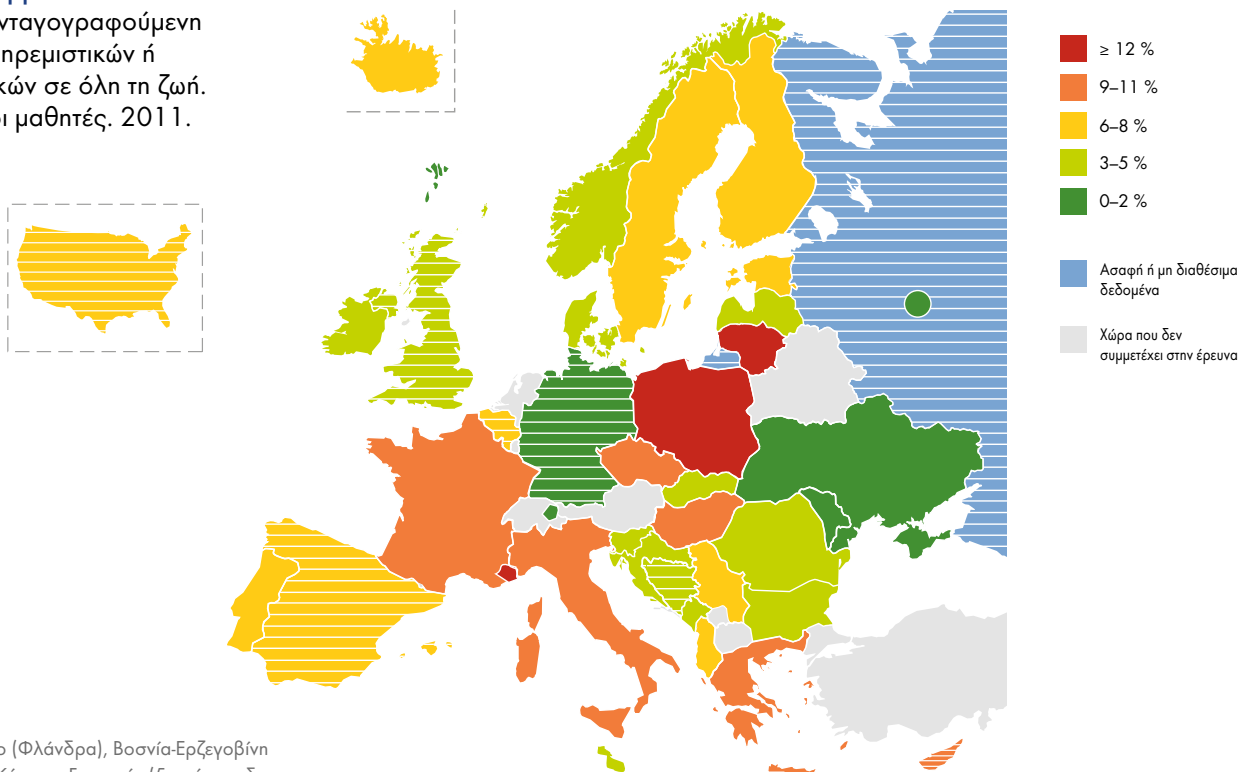
Διάγραμμα 4β

Χρήση παράνομων ναρκωτικών εκτός της μαριχουάνας ή του χασίς σε όλη τη ζωή ^(α), ανά φύλο, 2011. Ποσοστά.

Διάγραμμα 5α

Μη συνταγογραφούμενη
χρήση ηρεμιστικών ή
υπνωτικών σε όλη τη ζωή.
Όλοι οι μαθητές. 2011.

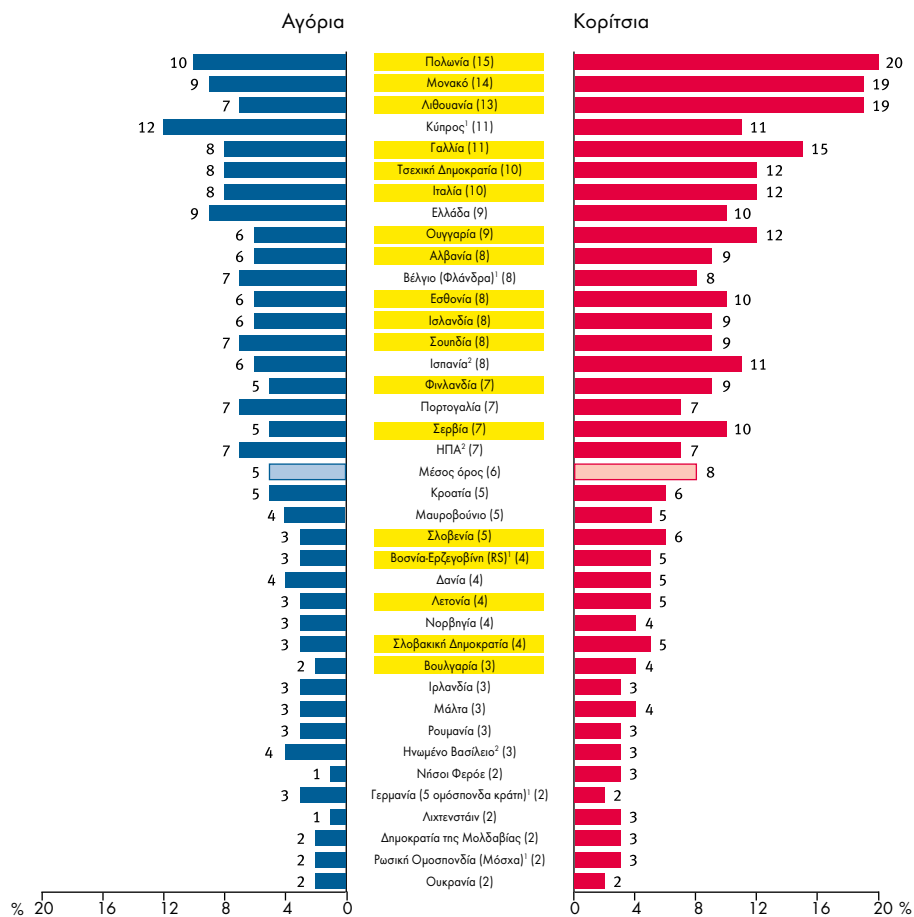
(¹) Βέλγιο (Φλάνδρα), Βοσνία-Ερζεγοβίνη (RS), Κύπρος, Γερμανία (5 ομόσπονδα κράτη) και Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα): περιορισμένη γεωγραφική κάλυψη.

(²) Ισπανία, Ηνωμένο Βασίλειο και ΗΠΑ: περιορισμένη συγκρισιμότητα.

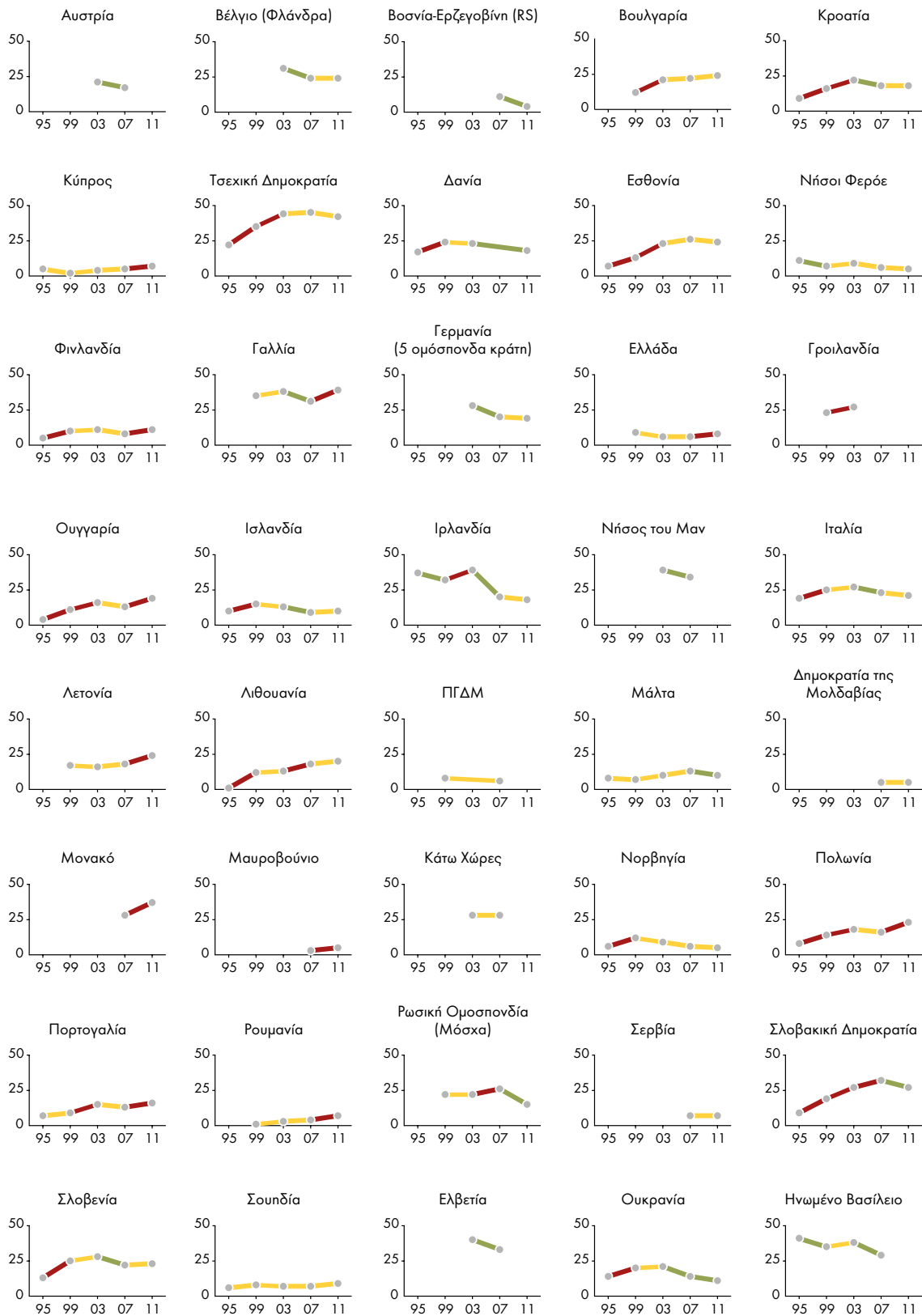
Σημαντική διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών

Διάγραμμα 5β

Μη συνταγογραφούμενη
χρήση ηρεμιστικών ή
υπνωτικών σε όλη τη ζωή, ανά
φύλο. 2011. Ποσοστά.

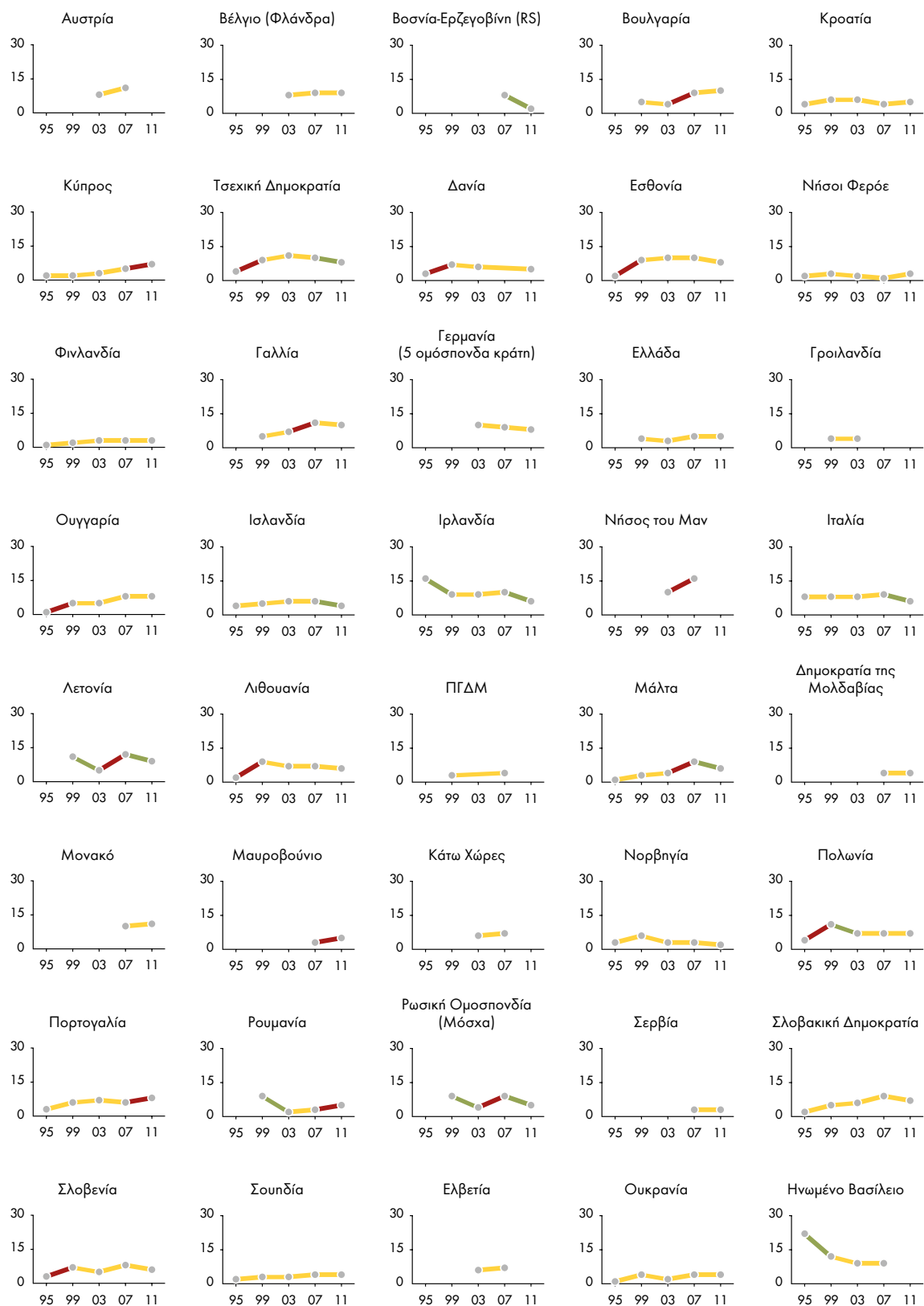

Διάγραμμα 6 Χρήση μαρικουάνας ή κασίς σε ολόκληρη τη ζωή, ανά χώρα. 1995-2011. Ποσοστά.

Σημείωση: Οι μεταβολές μεταξύ του 2007 και του 2011 εντός των χωρών έχουν ελεγχθεί για την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών. Ο έλεγχος αυτός δεν κατέστη εφικτός για τρεις χώρες (Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Νορβηγία). Μεταβολές μεταξύ προηγούμενων φάσεων συλλογής δεδομένων οι οποίες υπολείπονται των τεσσάρων ποσοστιαίων μονάδων δεν λογίζονται ως πραγματικές μεταβολές. Οι μειώσεις επισημαίνονται με πράσινο χρώμα, οι αυξήσεις με κόκκινο και οι τάσεις που παρέμειναν αμετάβλητες με κίτρινο.

Διάγραμμα 7 Χρήση παράνομων ναρκωτικών εκτός της μαρικουάνας ή του κασις σε όλη τη ζωή, ανά χώρα. 1995–2011. Ποσοστά.

Σημείωση: Οι μεταβολές μεταξύ του 2007 και του 2011 εντός των χωρών έχουν ελεγχθεί για την ύπαρξη στατιστικά σημαντικών διαφορών. Ο έλεγχος αυτός δεν κατέστη εφικτός για τρεις χώρες (Δανία, Ηνωμένο Βασίλειο και Νορβηγία). Μεταβολές μεταξύ προηγούμενων φάσεων συλλογής δεδομένων οι οποίες υπολείπονται των τεσσάρων ποσοστιαίων μονάδων δεν λογίζονται ως πραγματικές μεταβολές. Οι μειώσεις επισημαίνονται με πράσινο χρώμα, οι αυξήσεις με κόκκινο και οι τάσεις που παρέμειναν αμετάβλητες με κίτρινο.

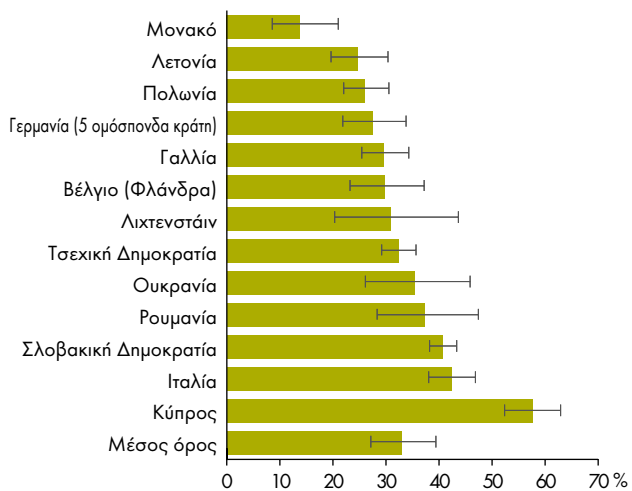
Πίνακα 1 Επικράτηση της πολλαπλής χρήσης ουσιών σε 29 χώρες, 2007 και 2011. Ποσοστά.

	2 και περισσότερες ουσίες		3 και περισσότερες ουσίες	
	2007	2011	2007	2011
Βέλγιο (Φλάνδρα)	12,5	12,9	5,4	4,5
Βουλγαρία	13,0	12,9	5,0	5,2
Κροατία	10,2	12,3	3,4	4,3
Κύπρος	8,0	11,2	3,0	5,0
Τσεχική Δημοκρατία	16,2	16,1	6,7	5,9
Εσθονία	8,3	7,9	3,6	2,5
Φινλανδία	4,8	5,8	1,7	2,2
Γαλλία	15,4	20,1	7,6	7,8
Γερμανία (5 ομόσπονδα κράτη)	11,6	9,8	3,9	3,5
Ελλάδα	7,5	7,5	2,3	2,6
Ουγγαρία	9,4	10,2	3,6	5,0
Ισλανδία	5,4	4,1	2,2	1,7
Ιρλανδία	10,2	6,7	4,6	2,4
Ιταλία	16,1	13,1	7,3	6,2
Λετονία	9,7	9,2	3,6	3,6
Λιθουανία	9,4	7,7	3,1	2,8
Μάλτα	9,9	7,8	4,0	3,3
Μονακό	10,2	17,9	5,0	8,3
Μαυροβούνιο	2,8	4,4	1,1	2,0
Νορβηγία	3,0	1,5	1,6	0,6
Πολωνία	8,2	10,7	3,0	4,0
Πορτογαλία	7,4	7,1	2,7	3,1
Ρουμανία	4,0	5,5	1,1	1,6
Ρωσική Ομοσπονδία (Μόσχα)	6,8	6,4	2,4	1,8
Σερβία	6,2	5,9	2,0	2,1
Σλοβακική Δημοκρατία	12,2	9,4	4,7	3,5
Σλοβενία	10,2	9,8	4,2	4,0
Σουηδία	3,7	3,9	1,6	1,2
Ουκρανία	5,8	5,0	1,8	1,9

Σημείωση: Ως πολλαπλή ορίζεται η χρήση περισσότερων της μίας εκ των ακόλουθων ουσιών: καπνού (περισσότερα από 5 τσιγάρα την ημέρα τις τελευταίες 30 ημέρες), αλκοόλ (κατανάλωση 10 ή περισσότερες φορές τις τελευταίες 30 ημέρες), κάνναβης (οποιαδήποτε χρήση τις τελευταίες 30 ημέρες), άλλων παράνομων ναρκωτικών (αμφεταμινών, κοκαΐνης, κρэк, ηρωίνης και έκστασης, καθώς και LSD ή άλλων παραισθησιογόνων) (οποιαδήποτε χρήση σε όλη τη ζωή) και ηρεμιστικών/υπνωτικών χωρίς ιατρική συνταγή (οποιαδήποτε χρήση σε όλη τη ζωή).

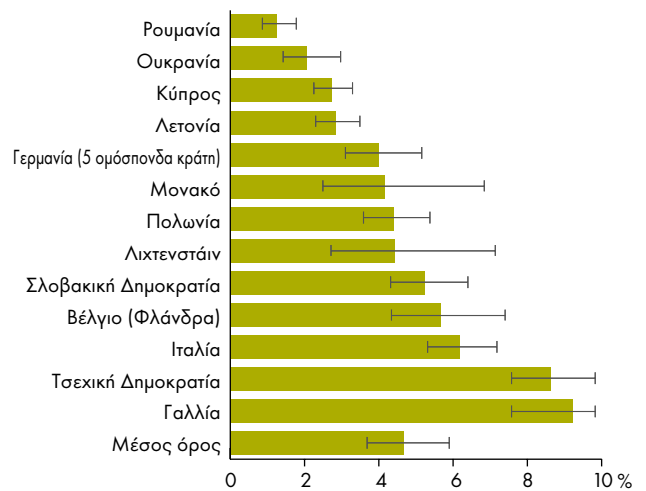
Διάγραμμα 8

Ποσοστό χρηστών υψηλού κινδύνου μεταξύ των χρηστών κάνναβης τους τελευταίους 12 μήνες

Διάγραμμα 9

Ποσοστό χρηστών υψηλού κινδύνου μεταξύ όλων των συμμετεχόντων μαθητών μιας χώρας

Σημείωση: Για την εκτίμηση του κινδύνου προβλημάτων που σχετίζονται με την κάνναβη στις 13 (από τις 36) χώρες του ESPAD που παρείχαν σχετικά δεδομένα χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα του Τεστ Ανίχνευσης Κατάχρησης Κάνναβης (CAST). Η συνολική βαθμολογία στην κλίμακα CAST κυμαίνεται από 0 έως 6 βαθμούς, με τιμή διαχωρισμού για τη χρήση κάνναβης υψηλού κινδύνου τους 2 βαθμούς.

Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας

Σύνοψη – Η έκθεση του ESPAD για το έτος 2011

Λουξεμβούργο: Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2012 – 22 σ. – 21 x 29,7 cm

ISBN 978-92-9168-512-7

Σχετικά με το ΕΚΠΝΤ και το ESPAD

Το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (ΕΚΠΝΤ) ανήκει στους αποκεντρωμένους οργανισμούς που δημιούργησε η Ευρωπαϊκή Ένωση. Ιδρύθηκε το 1993 με έδρα τη Λισαβόνα και αποτελεί την κεντρική πηγή ολοκληρωμένης πληροφόρησης για τα ναρκωτικά και την τοξικομανία στην Ευρώπη.

Το ΕΚΠΝΤ συλλέγει, αναλύει και διαδίδει πραγματικές, αντικειμενικές, αξιόπιστες και συγκρίσιμες πληροφορίες σχετικά με τα ναρκωτικά και την τοξικομανία. Με το έργο του αυτό παρέχει στο κοινό μια τεκμηριωμένη εικόνα του φαινομένου των ναρκωτικών στην Ευρώπη.

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό σχετικά με το αλκοόλ και τα άλλα ναρκωτικά (ESPAD) αποτελεί μια συλλογική προσπάθεια ανεξάρτητων ερευνητικών ομάδων σε περισσότερες από 40 ευρωπαϊκές χώρες, γεγονός που το καθιστά το μεγαλύτερο διακρατικό ερευνητικό πρόγραμμα με αντικείμενο τη χρήση ουσιών από εφήβους παγκοσμίως.

Το ESPAD ιδρύθηκε το 1993 κατόπιν πρωτοβουλίας του σουηδικού Συμβουλίου Πληροφόρησης για το Αλκοόλ και τα Άλλα Ναρκωτικά (CAN) και με τη στήριξη της Ομάδας Ρομπρίδου του Συμβουλίου της Ευρώπης. Η πρώτη συλλογή δεδομένων διενεργήθηκε σε 26 χώρες το 1995. Η έκθεση του ESPAD για το 2011 παρουσιάζει τα αποτελέσματα της πέμπτης φάσης που διενεργήθηκε σε 36 χώρες το 2011.

Η παρούσα πολύγλωσση σύνοψη είναι προϊόν του υφιστάμενου πλαισίου συνεργασίας μεταξύ του ΕΚΠΝΤ και του ESPAD. Στους κοινούς στόχους μας περιλαμβάνεται η διεύρυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες και στις εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με τη χρήση αλκοόλ και άλλων ναρκωτικών από μαθητές, οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από το ESPAD, καθώς και η βελτίωση της διαθεσιμότητας, της ποιότητας και της συγκρισιμότητας των στοιχείων του προγράμματος ερευνών στον μαθητικό πληθυσμό.

